

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Teckning av T. Sandberg.

socialt - medicinskt:

Dr M. de MARÉ:

LÄKEKONST OCH
KVACKSALVERI

MAJOR ERNST KILLANDER:

DE SJUKA BÖRA ERFARA
OMVÅRDNAD FÖR SIN
EXISTENS

D. L. E.:

FATTIGVÅRDEN I STHLM
FYLLER EJ SIN UPPGIFT

litterärt:

ELD - FRANK HELLER
RAGNAR HOLMSTRÖM
GUSTAF ÅSTRÖM m. fl.

KORSORD

SCHACK

KRONIKA

PATIENTERNAS SPALT

N:r 3 1939 (15 mars—15 april)

PRIS 25 ÖRE

STOCKHOLM

Huvudkontor i Jönköping Fonder: 16.000.000 kronor

BRAND-, ANSVARIGHETS-, GLAS-, INBROTTS-
OCH VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets-
och Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

Firma

L. F. LENNSTRAND

Frejgatan 3 — Etablerad 1903 — Tel. 33 95 60

FÖRSTKLASSIG BILLACKERING
REPARATION AV BILSKADOR

Borgkvist & Co. Eftr.

(Innehavare Hj. Lundin)

MÖBELSNICKARE • STORGATAN 22

Utför förstklassiga arbeten i olika modeller. Kontors- & butiksinredningar, samt ompolering och renovering av antika möbler. Telefon 61 33 01.

Gott dricksvatten

erhåller ni säkrast genom brunnsborrning. Vi utföra borrningar efter vatten i såväl berg- som jordlager.

Låt oss lämna förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.

SVENSKA DIAMANTBERGBORRNING A/B
Kungsgatan 44 STOCKHOLM Telefon 23 33 80

LANDETS STÖRSTA URVAL i

RESEFFEKTER och DAMVÄSKOR

finner Ni hos

VÄSKAN Kungsgatan 23

Filialer: Norrmalmstorg 1 • Götgatan 23

Korkmattor, Vaxduk,
Gångmattor m. m.

köpes bäst och billigast hos

Linoleum Aktiebolaget

Adolf Fredriks Kyrkog. 13

NY DAG Pigg, lättläst daglig nyhetstidning

Endast kronor

2:75 pr månad
fritt hemburen

Nyheter från Sovjet-Unionen alltid först i

NY DAG

Upplysningar om

ELDBEGÄNGELSE

lämnas av SVENSKA ELDBEGÄNGELSE-FÖRENINGEN,
Sveavägen 25, 2 tr., Stockholm. Tel. 20 22 00, 20 22 80.

Kremationsavgift för medlem särskilt låg. För inträde som medlem fordras endast en ringa engångsavgift 5 eller 10 kr.

Föreningens tidskrift "Ignis" kr. 3 pr år (12 nr).

Föreningens Minnesfond samlar medel till behövande ånkor och barn.

SV. ELDBEGÄNGELSEFÖRSÄKRINGSKASSAN
befriar de efterlevande från alla kostnader och bestyr med en avlidens begravning. Låga premier.

Res alltid genom

WAGONS-LITS - COOK'S

VÄRLDSRESEBUREAU

Alla biljetter till originalpriser

Resplaner och kostnadsförslag gratis

WAGONS-LITS - COOK A.-B.

Gustaf Adolfs Torg 16

Telefon 23 44 50

ALLT inom

Järnvarubranschen

A.-B. John Wall

STOCKHOLM

Dart Ni går i världen

så blir vandringen lätt

i SKODON av

KEMBELS HANDMETOD

BUTIKER:

Drottninggatan 65 — S:t Paulsgatan 6 B

BORLÄNGE

STIL och KVALITET

utmärker

C. TH. MÖSSAN

Tillverkare:

A.-B. C. TH. ERICSSON - BORLÄNGE

VERNERS KONDITORI
BORLÄNGE

Trädgårdsservering

Rekommenderas

Barnvagnar
1939 års modeller

M. Eriksson & Co.

Järn- & Redskapshandel
Tel. 12 Borlänge Tel. 412

G. ÖSTERS BAGERI

Rikstel. 5 68

BORLÄNGE

Rikstel. 5 68

Tillverkningar av högsta kvalitet

I vårt välsorterade lager erbjudes Eder

OLJOR - FÄRGER - FERNISSOR

av högsta in- och utländska fabrikat.

TAPETER I RIKT URVAL

A.-B. ALGOT TAPPER - BORLÄNGE

Telefon 113, 259

EKIPERA

hos

Gerhard Söderberg

Borlänge

BÄCKSTRÖMS KEM. TVÄTT

Borganäsvägen 14

BORLÄNGE

Telefon 2 96

KEMISK TVÄTT (D:r de Laval's världspatent)
Färgning - Sanitär Pressning - Herr- och Dam-
kläder alla slag. Beredningsgods.

BORAS

Elektriska Installationsaffären

Sven Haggström - tel. aff. 100 58, bost. 117 33

Utför: Kraft- och belysningsinstallationer,
lokalteltelefoner och ringledning.

Försäljer: Material o. glödlampor. **Reparationer.**

ENTREPRENÖR FÖR BORÅS STADS ELEKTRICITETSVERK.

Vid behov av fotografering

Kom ihåg

Atelier Wallander & Wernlund

Stora Brogatan 7

Telefon 42 01

Inlämna Edra filmrullar för framkallning och kopiering
hos oss.

Aktiebolaget Vilén & Johanson

BORÅS - (Etabl. 1897)

Papper i parti

Papperspåsar, Kuverter, Papeterier, Bindgarn m. m.

Representera de förnämsta svenska pappersbruk.

Kommissionär för Aktiebolaget P A P Y R U S.

Rikst. 102 07, 120 07, 109 09.

TYGET

till den nya **KLÄNNINGEN**

bör Ni köpa hos

JANSON & TYRÉN

VÄRMEBOLAGET

(Bengtson & C:o) - Lilla Brogatan 34

Värme- och sanitära anläggningar, varmvatten, bad- och
toalettrum. **Moderniseringar.** Tillförlitliga och snabba
reparationer av allt som till branschen hör. Kostnads-
förslag på begäran. Tel. 136 03, 145 50 och 145 51.

VARUHUSET SKANDIA

Holmsgatan 4 - Telefon 120 60

Hallbergsg. 10 - Telefon 120 60

Räknar kunder inom alla samhällsklasser, därför att
våra priser tilltala alla och våra varor passa alla.

E. W. JUST

FÄRGERI - BLEKERI

MERCERISATION

Handtryckning

av charmeuse

BORÅS

Tel. växel 174 65

BORÅS

Aktiebolaget
Erikson & Larson

BORÅS

HERRKLÄDESFABRIK

samt tillverkning av
ARBETSKLÄDER
YLLE- och TRICOTVAROR
Lager av Manufaktur och
Bomullsvävnader

TELEFON- OCH TELEGRAMADRESS:
"ERLABOLAGET"

BETALD ANNONSPLATS

Anlita

John V. Hanssons Elektriska Affär

vid alla förekommande elektriska reparationer och installationer av ljus och kraft.
Butik - Kontor - Verkstad och Lager å
Järnvägsgatan 16 - Tel. 24 09 (ankn. bost.)

AKTIEBOLAGET HJ. NYLANDER
BORÅS

Pappersaffär en gros

PÄSFABRIK samt **TRYCKERI**

Alla slags trycksaker utföras.

BYGGMÄSTARE

Axel Sahlberg

6:te Villagatan 5

Telefon 133 06

Utför alla slags

Nybyggnader - Ombyggnader och Reparationer

Nyheter för Våren

i garner bomull - ylle. Modeller i Jumpers
Baddräkter - Barnkläder - Äggvärmare nu inkomna.
Tillförlitliga beskrivningar tillhandahållas.

GARNAFFÄREN HÄRVAN

Tel. 144 36

Vasahuset - Torggatan

Tel. 144 36

A.-B. LINDSTRÖM & SJÖBERG

BORÅS

ALLT ELEKTRISKT!

Platsens största och äldsta affär
i sin bransch

Representant för A. S. E. A.
Tel.: Kont. 103 22, Lagret 100 14

LÄKARROCKAR

Bra modeller - Höga kvalitéter

Konfektions-Kompaniet - Borås

Telefon 26 46

(Leverantör till sjukvårdsinrättningar)

AHNVIKS PAPPERSAFFÄR

Päsfabrik • Pappersvaror i parti

Telefoner: Kontoret Linjeväljare 22 39
Lager och exp. 35 44, 164 10

Lager av: Omslagspapper - Papperspåsar - Skrivpapper - Papeterier - Bindgarn m. m.

Trycksaker för handel och industri • Begär offert

NYA SNICKERIFABRIKEN

GÅNGHESTER

BYGGNADSSNICKERIER - TRÄVAROR m. m.

Tel. 128 01 - Borås

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

MARS 1939

Utkommer en
gång i månaden
2:dra årgången

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon: 41 39 99 · Postgiro 154420
Götgatan 83^{III}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
Götgatan 83^{III}, Stockholm

Att vara eller icke vara . . .

Frågan om de lungsjukas eftervård är ingenting mindre än en fråga om dessa människors existens. Ty vad menas med att existera? Är det bara att finnas till, att framleva en tillvaro på svältgränsen, att vegetera på otillräckliga fattigvårdsbidrag?

Rätten att existera — i detta ords fulla bemärkelse — är det primära i det demokratiska samhället. Det betyder ingalunda, att samhället skall dra försorg om mer eller mindre arbetsförmögna människor, det betyder, att samhället skall ge dem arbete, som kunna arbeta, och dem annan möjlighet att leva, som icke kunna det. Att leva — det är framförallt att arbeta, att vara en kugge i samhällsmaskineriet, att göra rätt för sig inför Gud och människor. Och det är framförallt detta de lungsjuka begära; det är framförallt detta, som är huvudpunkten i det program, vi framlagt, då det gäller att ordna de lungsjukas eftervård.

Då förslaget till ny tuberkuloslag framlades, framförde vi dessa våra synpunkter på detta problem för Höga Vederbörande och hävdade därvid, att frågan om ny tuberkuloslag icke borde lösas utan sammanhang med eftervårdsfrågan. Detta var att tala för döva öron. Som vi förut meddelat, har f. socialministern, herr Möller, helt och hållet ignorerat denna vår framställning. Tuberkuloslagförslaget kommer upp vid årets riksdag, men eftervårdsfrågan har man lagt på hyllan.

*

"Att vara eller icke vara", det är sålunda den nu — kanske mer än någonsin aktuella — frågan för de lungsjuka i Sverige. I det land, vars djupsinnige prins, enligt Shakespeare, en gång framsade detta tänkespråk, nämligen Danmark, har man även i dessa dagar framlagt ett nytt förslag till tuberkuloslag. Detta förslag överensstämmer i stort sett med det i vårt land framlagda, med

förbud för lärare, livsmedelsarbetare o. d., behäftade med tuberkulos, att fortsätta med sitt arbete, med inrättande av centraldispensärer över hela landet o. s. v.

Förslaget har tillkommit på initiativ av Medicinaldirektör Frandsen och "Dansk Tuberkulose-lægeselskabs Bestyrelse". En av dess medlemmar, överläkare Otto Lassen, chefen för Aarhus Kommunehospitals tuberkulosavdelning har i en intervju i danska Politiken med anledning av lagförslaget hävdad samma synpunkter på frågan om ny tuberkuloslagstiftning i Danmark som De Lungsjukas Riksförbund och dess verkställande organ, "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" vis-à-vis vårt tuberkuloslagförslag.

Doktor Lassen säger i intervjun bl. a. följande (fritt översatt):

"Men behandlingen av en tuberkulospatient betyder i lika grad behandlingen av hans sjukdom och av hans sociala förhållanden. Jag anser därför, att jämsides med lagbestämmelserna för dessa patienter måste stiftas lagar för understöd åt dem. Det må inte förgätas, att tuberkulosen först och främst drabbar den obemedlade delen av befolkningen."

Danmark är i många avseenden på det sociala området ett föregångsland, icke minst då det gäller de lungsjuka. Sålunda betraktas där icke underhållet till familjerna till de lungsjuka, som vårdas på sanatorierna, som fattigvård. Nu vill man gå ännu ett steg längre; man vill lagstifta om eftervården åt de lungsjuka.

Detta vore något för våra myndigheter att tänka på. Vi ha förut framhållit detta — men som Willy Grebst sade på sin tid: — "Tjata hjælper!"

Vi få hoppas, att det till slut hjälper att tjata!

J. S—n.

En brist i läkarutbildningen

Det är ju så illa ställt med den sjukdomsförebyggande verksamheten här i landet, att icke ens läkarna, denna verksamhets naturliga ledare, ha fått eller få någon utbildning av värde i socialhygien, skriver A. B. Överläkaren vid Svenshögens sanatorium, med. dr Erik Forsgren, som i en uppsats i Medicinska Föreningens Tidskrift diskuterar socialhygienens möjligheter gentemot tuberkulosen, understryker denna uppenbara brist i läkarutbildningen med orden:

"Självt hade jag före min legitimation förvärvat en ganska betydande färdighet i att obducera mina medmänniskor men däremot knappast erhållit någon kunskap i ovan rubricerade ämne (socialhygien)", och tillägger längre fram i samma uppsats ironiskt: "Många människor äro mera intresserade av att bevara sin hälsa än av att bliva obducerade".

Doktor Forsgren har emellertid ej slagit sig till ro i ett självbeläat kritiskt medvetande om att vara felutbildad utan inledde år 1933 en omfattande undersökning av skolbarnen i Bohuslän för att söka uppspara fall av begynnande eller fullt utvecklad tuberkulos. Av 372 röntgenfotograferade barn detta år voro 48 bärare av sjukdomen i aktivt skede, däribland flera med höggradiga sjukdomstecken.

Under de följande åren drev man en energisk upplysningsverksamhet bland befolkningen, berättade om vådorna av att

ge barnen 5—6 koppar kaffe om dagen, rikligt med sötsaker och vitt bröd i stället för att ge dem mjölk, frukt, bär, grönsaker och potatis, vilka födoämnen genom sin relativt höga halt av vitaminer sätta barnens egen biologiska försvarsmekanism i bättre funktion. De ha också blivit lärda, hur farligt det är med oregelbundna mattider genom den störning av organismens naturliga rytm, som blir följden av de täta och magra kaffemåltiderna, liksom även vådorna av otillräcklig sömn — det senare icke minst något för storstadens mammor och pappor att beakta!

Fyra år efter den första undersökningen företogs en ny generalgranskning av ett ännu större material. Icke mindre än 577 barn undersöktes, men endast 23 fall av aktiv tuberkulos kunde konstateras, och samtliga dessa voro godartade. Det går ej att hänvisa till goda konjunkturen, då förbättringen i stenhuggardistriktet därvidlag lämnar mycket övrigt att önska.

Den aritmetiskt begåvade kunde roa sig med att räkna ut, hur pass många vårdplatser det allmänna inbesparat genom denne läkares initiativ. Även om man helt bortser från den sorg, som måste drabba varje hem, där barnen falla offer för en sjukdom, vilken sedan gammalt betraktats med fasa, och söker beräkna de ekonomiska för- och nackdelarna av det gamla låt-gå-systemet med ständigt växande utgifter för sjukvården och en riksomfattande, förebyggande hälsopropaganda med grundlig obligatorisk undersökning av åtminstone barnen, utfaller varje kalkyl till de senares fördel.

Luleå Centraldispensär igång. Centraldispensären i Luleå, som jämte dispensärerna i Sandträsk och Övertorneå är avsedd att giva s. k. billiga eller kostnadsfria specialistundersökningar av lungor samt kvävgaspåfyllningar, har nu upptagit sin verksamhet.

Eftertryck av text och bilder i "Status" utan angivande av källan förbjudes!

Spritgasköket

PUNKER

BRINNER SOM GAS

Inget os, inget sot, ingen pumping

Säljes hos

LANDETS JÄRNHANDLARE

**Försäkra i
FYLGIA**

»De sjuka behöva i sanning erfara omvårdnad även för sin existens»

Stora problem för stat och samhälle, som måste bemästras

Major Ernst Killander om eftervården av de lungsjuka

"Status" inleder med detta nummer en serie uttalanden av kända, socialt intresserade och verksamma personer inom svenskt samhällsliv om de lungsjukas eftervårdsfråga.

Här nedan återges ett uttalande av den populära idrotts- och ungdomsledaren, major Ernst Killander, Stockholm.

Det har för mig alltid stått såsom en glädje att i ringa mån få arbeta för sjukdomars förebyggande. I gymnastik och idrott ha vi ett av dessa medel, och det torde väl vara obestridligt, att vårt folk genomsnittligt sett tack vare friluftslivet blivit sundare och friskare, detta trots tidens jäkt och arbete och allt annat, som människan nu för tiden gör för att genom nöjeslivet bryta ned sin kropp.

Major E. Killander.

Samhället har under de senare åren givit sin avsevärda tribut, bl. a. må nämnas den rad av hygieniska förbättringar, som vår tid sett genomföras. Trots allt detta är det i alla fall en utopi, om vi tro, att sjukdomarna skola försvinna; de måste vara tillfinnandes, hur och vad vi än göra.

Tbc-smittorisk inom musikkårer. Vid en av våra regementsmusikkårer upptäcktes av en händelse ett par tuberkulosfall, vilket föranledde vederbörande vid regementet att föranstalta om en undersökning av hela musikkåren. Det visade sig då, att ytterligare sex man föredro kraftig och utbredd mantouxreaktion, röntgenologiskt dock inga lungtuberkulösa förändringar.

På tal om musikövningslokalerna yttrar regementsläkaren, att här alltid måste kunna föreligga smittorisk i olika avseenden. Liksom överallt annor-

Men när man då blickar tillbaka på allt, vad som sålunda utförts och utföres till förebyggande samt till botande av sjukdomar, ledes tanken osökt till, vad som göres för eftervården. Som jag kunnat bedöma saken, återstår för stat och samhälle stora problem, som måste bemästras. Icke minst gälla dessa problem eftervården av de lungsjuka — jag säger fortfarande, som jag efter min enkla syn bedömer frågan. Vi ha beträffande de lungsjuka många förpliktelser att fylla. Sjukhusen, av vad slag de vara må, äro nu för tiden så överfyllda genom att hemvård i regel icke går att få, vilket gör, att de å sjukhus intagna fri- och friskskrivas i allmänhet så snart sig göra låter.

Därmed faller också i många fall förpliktelserna från stat och samhälle, ej som regel; jag upprepar: i många fall. En person, som vårdats för lungsjukdom, kan och får ej utsättas för ett omedelbart upptagande av sitt föregående förvärvsarbete. Endast så småningom, kanske aldrig, kan han komma upp till sin förutvarande arbetskapacitet. Alla hithörande frågor äro av så mångfaldig art, att det icke finnes någon annan möjlighet än att en grundlig utredning av sakkunniga kommer till stånd, och för min del kan jag inte annat än på det livligaste hoppas, att så snart på statlig väg måtte ske.

De sjuka behöva inte bara den kroppsliga vården; de behöva i sanning få erfara omvårdnad även för sin existens.

stades, i konsertsalar, på musiktribuner o. s. v., häller musikern den saliv, som samlar sig hindrande i instrumentets mun- och metallstycken, på golvet bredvid sig. Han kan helt enkelt inte på annat sätt befria instrumentet under ett pågående musikstycke från detta instrumentala hinder. Vid förekomst av tuberkulos föreligger härigenom uppenbar smittorisk. De båda inrapporterade fallen synas regementsläkaren vara ett skolexempel på hur förhållandena kunna gestalta sig.

Fattigvården i Stockholm fyller ej sin uppgift mot de lungsjuka

De Lungsjukas Eftervårdskommitté riktar skarp kritik mot förhållandena i huvudstaden

"Varje kväll måste jag gå till sängs hungrig"

Promemoria överlämnad till Fattigvårdsinspektören

Som bekant uppvaktade De Lungsjukas Eftervårdskommitté för en tid sedan Statens inspektör för fattigvård, byråchefen Otto Wangson, med en skrivelse, vari gjordes vissa erinringar om, att de fattigvårdsunderstödd, som f. n. utanordnas av fattigvårdsstyrelserna till lungsjuka och f. d. lungsjuka ofta synas vara så lågt tilltagna, att en konvalescent, som för sin försörjning är beroende av fattigvården, ej sällan utsättes för risken av recidiv på grund av att levnadsstandarden med hänsyn till sjukdomens art blir otillfredsställande. Vidare framhölls möjligheten av att fattigvården, genom att lämna bidrag till yrkesutbildning, skulle kunna medverka till att återföra den tillfrisknande till förvärvslivet.

Vid denna uppvaktning uttalade byråchefen en önskan om mera konkreta exempel på de förhållandena, under vilka de lungsjuka leva efter utskrivningen från sanatorierna, om de möjligheter de ha att med fattigvårdsunderstödet hjälp skaffa sig bostad och livnära sig o. s. v.

De Lungsjukas Eftervårdskommitté beslöt med anledning härav att verkställa en ytterligare utredning i dessa avseenden, till en början omfattande landets större städer. Beträffande Stockholms stad anfördes denna utredning åt hr Martin Engvall, Söderby, vilken nu slutfört sitt uppdrag och upprättat en P. M. angående lungsjuka och f. d. lungsjuka och deras ställning till fattigvården i Stockholm. Denna P. M. har nu överlämnats till byråchefen Wangson.

Stor återfallsfrekvens i Stockholm på grund av otillräckligt understöd

Tyvärre måste De Lungsjukas Eftervårdskommitté konstatera — heter det bl. a. i promemorian — att det synes, som om inte ens fattigvården i huvudstaden fyller sin uppgift på ett tillfredsställande sätt mot här ifrågasatt klientel. Vi tro oss förmärka en frapperande stor återfallsfrekvens bland de f. d. lungsjuka i Stockholm, som efter utskrivningen från sjukhus äro hänvisade till fattigvården för sin försörjning. I anledning av detta ha vi här nedan sammanfört anmärkningar och önskemål beträffande de lungsjuka och fattigvården i Stockholm. De anförda exemplen äro endast att anse som typexempel och syfta sålunda icke till klagomål i det enskilda fallet. Detta skulle icke vara rättvist, eftersom varje exempel skulle kunna mångfaldigas.

"Varje kväll måste jag gå till sängs hungrig".

Inskrivningsnummer vid Söderby sjukhus 59: 1939. Fattigvårdsnämndens distriktsbyrå III, akt. n:r 114004.

Patienten är en 33 års, ogift man, född den 21/4 1905. Han insjuknade i tuberkulos första gången år 1934. Efter sjukhusvård och landsvistelse åtnjöt han fattigvård några månader i början av år 1935 med c:a 75 kr. i månaden kontant utan andra förmåner.

Efter omväxlande perioder av sjukhusvård, landsvistelse och tider av konvalescens med fattigvårdsunderstöd insjuknade han på nytt i början av år 1937 och intogs på S:t Eriks sjukhus. Efter det han utskrivits därifrån, bereddes han genom tuberkulosbyråns försorg tre månaders landsvistelse. I november månad 1937 var han på nytt nödsakad att söka fattigvårdsunderstöd. Detta beviljades honom med 25 kr. i månaden kontant till hyra, 65 öre per dag i frukostpengar och kuponger, som berättigade till ett mål mat per dag på utspisningsstället vid Värmdögatan.

Då han inte hade någon sjuk kamrat att dela rum med och han inte kunde få tag på någon annan rumskamrat, bosatte han sig på hotell Pelikanen, eftersom han hört av andra, att det var omöjligt att få hyresersättning av fattigvården till ett ensamt rum. Han framhåller emellertid, att han anser ovan nämnda hotell synnerligen olämpligt som bostad för en lungsjuk. Han fick dela rum med tre andra, friska personer, varför han inte kunde få det lugn och den ro han behövde. Hans rumskamrater motsatte sig även, att fönstret finge stå öppet över natten, varför luften ofta var mycket osund. Vidare fick inte rummet disponeras på dagarna, varför han tvingades att vandra ute på gatorna i den vid denna årstid — hösten och förvintern — tämligen kyliga väderleken.

Beträffande maten säger han, att frukostpengarna — 65 öre — räckte till en enkel, mycket enkel frukost men inte heller till något mer. Utom det att han knappt blev mätt på denna "måltid" hade han sedan ingenting på hela dagen att köpa en kopp kaffe eller ett glas mjölk för. Då hungern efter den lätta frukosten snart inställde sig på nytt, tvingades han redan vid tvåtiden att uppsöka bespisningen på Värmdögatan. Då han skall avge ett omdöme om mathållningen därstädes, säger han: "Det var ingen mat för en sjuk. Smör serverades aldrig. Mjölk kunde förekomma någon söndag till efterrätten." Vidare ansåg han bespisningen olämplig för lungsjuka av den anledningen, att han, även om han någon dag kände sig förkyld eller tillfälligt sjuk på annat sätt, vilket f. d. lungsjuka ofta äro, dock måste, hurudant vädret än var, gå till bespisningen för att få mat. Efter det han besökt bespisningen vid tvåtiden hade han sedan inga möjligheter att få någon mera mat den dagen. Han säger också: "Varje kväll måste jag gå till sängs hungrig". I början av år 1938 insjuknade patienten ånyo och intogs på S:t Eriks sjukhus. Han utskrevs därifrån i mars samma år, varefter han vistades hos en sväger på landet till någon gång i november.

"Vi bruka inte ge mer till ungarlar".

Han var, när han återvände från landet vid god vigör och vägde c:a 70 kg. Han sökte nu och erhöll samma understöd

(Forts. å sid. 12)

KOTKNACKAREN
behandlade även
tuberkulossjuka.

En ynglings död påskyndades av
"behandlingen" säger läkaren.

»Undergörarens» verksamhet
utvärderad inför Nyårets
brev.

Homeopat åtalas
för behandling
av tuberkulos.

Kvacksalvare åtalas
vid Sundsvalvs råds-
husrätt.

Kotknackare i Bjurholm
avhjälpste sjukas tryck på
400 trillioner nervtrådar.
För ett par hundra kronor.

«Vetenskaplig» debatt ut-
slutades i
tinget.

Chiropraktorn
behandlade
en tbc-patient

Homeopat Edlund åtalad
för behandling av tbc. Nekar inför rätten.

Påstår sig kunna konstatera
lungсот med ögondiagnostik.

Lovade bot, men den
behandlade avled.

**“För att bota en sjukdom
river jag loss en annan”.**

Målet mot homöopaten Henry
Nyberg före i dag i Malmö.

LÄKEKONST OCH KVACKSALVERI

För Status av Med. lic. Mathias de Maré, Lund

Vid sidan om den legitima, öppna sjukvården, så-
dan den i vårt land handhaves av dess synnerligen
väl utbildade läkarekår, finnes den form av icke legi-
tim sjukvård, som kallas *kvacksalveri*.

Kvacksalvaren är en person, som till egen vinning
utnyttjar allmänhetens okunnighet och dess ofta fel-
aktiga och vidskepliga föreställningar i medicinska
ting. Oftast har han ingen som helst medicinsk ut-
bildning, utan har övergivit ett strävsamt, men min-
dre lönande yrke för att efter en kortare kurs eller
självstudier i homeopati eller chiropraktik, ägna sig
åt den ansvarsfulla uppgiften att vårda andra män-
niskors sjukdomar.

På grund av kvacksalveriets allt större utbredning
har det kommit att utgöra en fråga av mycket stor
samhällelig betydelse. Det är nämligen ett klart sam-
hällsintresse att medborgarna erbjudes den bästa
möjliga sjukvård och att dennas utövare äro väl ut-
bildade och skickade för sin uppgift. Att trots det
omfattande arbete som nedlägges på läkareutbild-
ning och sjukvårdsorganisation, kvacksalveriproble-
met dock kvarstår, beror, som ovan antyddes, till
mycket stor del på att en hel del felaktiga och enligt
modern åskådning vidskepliga föreställningar äro
så utbredda bland allmänheten. Dessa föreställningar
hava sin grund i en bristande anpassning av åskåd-
ningssättet till den väldiga utveckling, som den me-
dicinska vetenskapen genomgått under de sista 50-
75 åren. Men kan rent av säga, att den viktigaste or-
saken till kvacksalveriets förekomst är att allmän-
heten har en helt annan sjukdomsuppfattning än
vår tids läkare.

Läkaren söker genom sina undersökningsmetoder
att komma det biologiska sjukdomsförloppet på spå-
ren, så som det utspelas i det fördolda, i den sjuka
organismens vävnader. Genom sina behandlings-
metoder söker han att i en gynnsam riktning och i
överensstämmelse med sin kunskap om detsamma
påverka sjukdomsförloppet. I de, tyvärr allt för
många fall, där detta icke är möjligt, söker han lin-
dra och hjälpa. Den medicinska vetenskapen är ho-
nom behjälplig i att utforma nya undersöknings-
metoder och hjälpmedel vid behandlingen. Beträf-
fande behandlingen av sjukdomarna är målet att
komma fram till en behandlingsform, som direkt an-
griper själva sjukdomsorsaken och borttager denna.
Detta har dock hittills lyckats endast i undantagsfall,
t. ex. när det gäller läkemedel mot syfilis, eller botan-
det av vissa bristsjukdomar såsom tillförandet av
fiskeleveroljans D-vitamin vid engelska sjukan hos
barn. I andra fall, t. ex. vid sockersjuka, där det
livsviktiga insulinet saknas, kan man numera tillföra
detta med injektion så att de, som förr obönhörligen
gingo under i denna sjukdom kunna fortsätta att
leva som samhällsnyttiga medborgare.

De flesta sjukdomar äro dock ej så direkt åtkom-
liga för behandling. Om de vore det, så skulle endast
litet upplysning behövas och hela kvacksalverifrågan
kunna avskrivas. Om vi som exempel taga *tuberku-
losen*, så har man, alltsedan tuberkelbacillen upp-
täcktes av Koch år 1882 försökt framställa sådana
läkemedel, som direkt bekämpa denna bacill inom
organismen. Alla dessa strävanden hava dock ty-
värr hittills misslyckats. Behandlingen av tuberkulo-

sen går därför ut på, att genom olika medel, såsom vila och stärkande allmän sanatoriebehandling eller pneumothoraxbehandling bromsa upp den sjukliga processen och få densamma att läka ut.

Mot denna läkarnas uppfattning om sjukdomen och deras uppgifter inför densamma, som här skisserats, stå de felaktiga föreställningar, som äro så utbredda bland allmänheten och utgöra den bästa jordmånen för kvacksalvarnas verksamhet. Den vanligaste av dessa, den s. k. *demonistiska sjukdomsuppfattningen* har mycket gamla anor, i det att den följt mänskligheten ända från vildestadiet. Enligt denna ursprungliga och primitiva uppfattning är sjukdomen ett främmande väsen, som besatt kroppen, och botandet av sjukdomen sker genom att detta väsen utdrives. Den primitive medicinmannen, iklädd rustiga skepnader, liknande lejon och tigrar sökte skrämman ut den onde anden genom att utföra vilda krigsdanser vid sjukbädden.

Med. lic. M. de Maré.

— Inte leva väl rester av en sådan uppfattning kvar i vår upplysta tid? Jo, det finns fortfarande mystiska former av "helbräddagörelse" genom tro eller genom bön — t. ex. Christian Science. Det finns ännu i dag på landsbygden "kloka gubbar", som bota sjukdomar genom vatten från bäckar som rinna mot norr, eller andra mystiska läkemedel. Det finns "kloka gummor" som smörjer isynnerhet barn mot vad de kalla "engelska sjukan". Denna sjukdom, som för läkaren är ett väl begränsat begrepp och beror på brist på D-vitamin och botas genom tillförsel av detsamma, tages ej alls i samma bemärkelse av dessa "kloka gummor". De mena med engelska sjukan alla tecken på sjukdom och klenhet hos barn och de uppge sig bota den genom att smörja de stackars barnen med en olja, som luktar starkt av kamfer, eller genom att binda en ulltät om deras arm. Detta är ingenting annat än en primitiv smörjelseceremoni och kan inte tänkas verka annat än som ren magi genom att driva ut sjukdomen, tänkt som ett främmande väsen. Många onödiga dödsfall inträffa bland barn, emedan deras föräldrar låtit dem underkastas sådan behandling i stället för effektiv läkarevård.

När en sjuk söker för sin sjukdom, det må vara hos läkaren eller kvacksalvaren, så vill hon att denne skall "bota" sjukdomen. Mer eller mindre medvetet inlägges just i detta "botande" en demonistisk uppfattning, d. v. s. att sjukdomen skall fördrivas så fort som möjligt exempelvis genom en tillräckligt stark medicin. Här tala läkaren och patienten ofta olika språk och förstå varandra ej, medan kvacksalvaren på grund av att han har samma primitiva uppfattning av sjukdomsorsaken som sin patient, kan leva högt just på dessa felaktiga föreställningar och utlova att hans behandlingsmetod, den må utgöras av mediciner, eller bestå i att "klämma kotorna tillräta", just är lämpad för att driva ut sjukdomen.

Den primitive medicinmannen trodde sig även kunna till en viss förebyggande verksamhet. Han signade amuletter, som skulle bäras till skydd mot sjukdomar och andra olyckor. Huru många människor gå ej i vår tid med en liten sådan amulett, som innehåller små mängder jod till skydd mot allehanda sjukdomar. Här har en samvetslös industri och reklam övertagit medicinmannens roll och lever högt på människornas okunnighet.

Förutom den nu skildrade demonistiska sjukdomsuppfattningen kvarlever bland allmänheten ännu det sjukdomsbegrepp, som var gängse bland läkarna före det vetenskapliga genombrottet under 1800-talets slut. Detta är den s. k. *humoralpatologiska uppfattningen*, vilken har anor från det forntida Grekland 4—500 år f. Kr. Enligt denna är sjukdomen en bristande harmoni i sammansättningen av kroppsvätskorna och vid botandet av sjukdomarna gällde det att åter bringa dessa i harmoni med varandra. Genom åderlätningar, avföringsmedel, lavemang och vattenkurer sökte man åstadkomma detta. På 17- och 1800-talen gick dessa behandlingsformer till stora överdrifter så att de stackars sjuklingarna fingo genomgå verkliga hästkurer. Såsom en reaktion mot detta kom år 1829 *homeopatin*, vilken ännu lever kvar som en av våra vanligaste former av kvacksalveri. Homeopatin grundar sig på en enda iakttagelse, gjord av en tysk apotekare vid namn Hahnemann. Denna iakttagelse var dessutom säkerligen felaktig. Då, liksom än i dag användes kinabarken som ett effektivt botemedel för frossan eller malaria. Hahnemann gav nu kinabark till en person, som ej hade denna sjukdom och denna råkade därefter få frossbrytningar. På denna enda iakttagelse grundas den egendomliga tes, på vilken homeopatin vilar: att *lika botar lika*. Om man således genom en drog kan framkalla ett sjukdomssymptom, så botar just denna drog sjukdomen. Med en dylik teori var det dock ej värt att ge läkemedlen i deras vanliga dosering, då det ju är uppenbart att t. ex. ett kräkmedel icke botar, utan framkallar kräkning. Denna svårighet kommer homeopatin från genom sin andra tes, som helt enkelt säger att läkemedlens verkan ökas genom utspädning, något som ju strider mot all erfarenhet. De homeopatiska läkemedlen givas därför i så stor utspädning att man ej ens med de finaste kemiska analysmetoder kan påvisa andra beståndsdelar än *socker* i de små vita homeopatiska pillerna, som trots detta bära de drogers namn, som de icke innehålla, och egendomligt nog tillhandahållas på våra apotek.

Av detta framgår att de homeopatiska läkemedlen äro fullständigt överksamma och de kunna därför ej heller såsom sådana kunna göra direkt skada. När de ersatte de verkliga hästkurer, som ovan omtalats att forna tiders läkare behandlade sina patienter med, så hade homeopatin sin stora betydelse i det att den visade att den behandling som då (på 1830-talet) gavs av läkarna kunde göra mer skada än nytta. Sin betydelse inom medicinen förlorade homeopatin efter det vetenskapliga betraktelsesättets genombrott under slutet av 1800-talet.

Nu verksamma homeopater omhulda det humoral-

patologiska betraktelsesättet när de tala om, att deras patienter hava "orent blod" och att deras piller kan ändra detta förhållande. De göra sig dock ej besvär att undersöka blodet eller förklara vari denna orenhet består. Många av dem ställa diagnosen genom att titta i ögonen, där sjukdomarna enligt dessa s. k. "ögondiagnostiker" sägas avspeglas såsom förändringar i regnbågshinnan. På vilket sätt detta kan tänkas ske ges givetvis inte någon förklaring.

Vi hava nu omtalat flera viktiga grupper av kvacksalvare, men ännu återstår en stor grupp, de s. k. chiropraktikerna. Dessa omhulda naturligtvis de ovannämnda sjukdomsbegreppen, men de hava dessutom sin egen teori, och den säger att orsaken till alla sjukdomar är felställningar av ryggkotorna och därvid uppkommande tryck på nerverna. Deras behandling består i att med händerna trycka kotorna rätt igen. Hade dessa chiropraktiker endast en elementär kunskap om människokroppens byggnad och då särskilt om ryggkotpelaren och de från ryggmärgen utgående nervernas förlopp, så måste de inse felaktigheten i sin teori. Man måste säga, att av alla former av kvacksalveri är nog denna den mest uppenbara humbugen.

Kvacksalveriet har en mycket stor utbredning ej blott i de här skildrade formerna, utan även i många andra. Huru stor denna utbredning är, kan man ej absolut säga, då detta helt och hållet undandrages allmänhetens kontroll. En ringa avspegling kan man se i tjänsteläkarnas årsberättelser och pressens rättlegångsreferat. Kvacksalvarna äro dels bofasta och dels kringresande s. k. resedoktorer. De föra en skicklig, hänsynslös, ohämmad reklam i såväl tidningar som veckopress. I denna reklam, som bygger på de förut nämnda felaktiga och vidskepliga föreställningarna hos allmänheten, utlovas bot för allehanda sjukdomar. Det är därför ett utomordentligt renhållningsarbete, som utföres av den del av tidningspressen, som vägrar att införa dylika kvacksalvareannonser. Initiativet till en kampanj mot dylika annonser togs 1935 av tidningen *Arbetet* i Malmö och den har sedan följts av en del av pressen, t. ex. *Östgöten* och *Göteborgs Handelstidning*.

Inledningsvis framhävdes tendensen inom det moderna samhället att utnyttja den kunskap, som vunnits under de senaste årtiondena till att bekämpa och förebygga sjukdomar. Det är klart att de, som till egen vinning utnyttja allmänhetens okunnighet och mer eller mindre felaktiga föreställningar, arbeta direkt emot ett dylikt intresse. Mot en dylik verksamhet brukar samhället skydda sig genom sina lagar. Den svenska lagstiftningen på denna punkt kan dock ej sägas utgöra ett verksamt skydd mot det samhällsönda, som kvacksalveriet må sägas utgöra. Denna lag om behörighet att utöva läkekonsten stadgar visserligen att endast de legitimerade läkarna äga denna behörighet. Men om den, som ej har, eller haft denna behörighet (d. v. s. kvacksalvare), dock utövar denna konst, så blir hans gärning blott i undantagsfall straffbar. Det är om han behandlar *tuberkulos*, *venerisk sjukdom*, *kräftsjukdom* eller vissa *epidemiska sjukdomar*, företager hypnotisk behandling eller behandling under allmän bedövning. Straffet är böter

En bra plats

en tryggad existens är målet för Er strävan. — Det målet nås genom arbete och studier. — Läs hos

HERMODS

högst 1,000 kronor. Sker det yrkesmässigt må straffet kunna höjas till fängelse.

Fängelsestraffet torde dock ytterst sällan hava kommit till användning mot en kvacksalvare. Böterna kan han helt undkomma, om han i sin verksamhet undviker att behandla de förbjudna sjukdomarna. På grund av att han ej har de kunskaper, som erfordras för att kunna diagnostisera dessa, gör han dock ofta misstag och råkar då t. ex. behandla personer med lungtuberkulos. De böter han då ibland får betala, utgör nära nog hans enda driftskostnad och vållar honom intet avbräck i en lönande verksamhet. Dessa böter hjälpa i varje fall inte hans "patient", som kanske under tiden avlidit i sin sjukdom, emedan hon på grund av sin tro på kvacksalvaren ej kommit i åtnjutande av den sanatorievård som samhället och läkekonsten erbjuder henne. Detta är en tragedi, som man om och om igen får läsa i tidningarnas rättlegångsreferat. Endast en ringa del av denna asociala verksamhet kommer dock på detta sätt till allmänhetens kännedom, de flesta tragedierna ske i det tysta.

Kvacksalveriet kan således för närvarande icke effektivt bekämpas med tillhjälp av lagen. De bästa medlen i denna kamp äro fortsatta medicinska landvinningar och en ökad folkupplysning i medicinska frågor.

Ena lungan bortopererad. En operation, som endast lär ha ägt rum en enda gång förut, nämligen i Tyskland, med gynnsamt resultat, har företagits på Finseninstitutet i Köpenhamn och tycks komma att sluta lyckligt.

Saken gäller en person, vars ena lunga varit så angripen av en sjukdom, att den måst avlägsnas, vilket är en mycket omständig procedur. Hela brösthålan måste öppnas, alla revben sägas av och deras ändar böjas upp, luftrörgrenen till lungan och de stora blodådrorna från hjärtat till lungan likaledes skäras av och bindas upp. Patienten överlevde operationen och befinner sig nu efter omständigheterna väl; den unge kirurg, som företog den, väntar nu med spänning på att inga komplikationer skola tillstå.

Fattigvården i Stockholm . . .

(Forts. från sid. 8.)

som tidigare, d. v. s. hyresersättning till hotell Pelikanen, frukostpengar etc. Det totala värdet av understödet uppgick till kr. 71:— per månad.

Patienten framhåller även nu bostadens olämplighet och födans otillräcklighet. Beträffande maten säger han: "Jag är visserligen inte kräsen, men trots att jag ofta var mycket hungrig, kunde jag inte äta mig mätt av den mat, som bjöds i bespisningen".

Redan i mitten av december 1938 insjuknade han också ånyo och intogs på S:t Eriks sjukhus. Han vägde 65 kg. och hade stora försämringar på lungorna.

På fråga, om han inte tänkt på att överklaga fattigvårdsstyrelsens beslut om understöd, svarade han, att han hört sig för, om han kunde få något mer, men fått till svar: "Vi brukar inte ge något mer till ungarlar".

Patienten anser själv, att de två sista recidiven ha sin direkta orsak i för litet mat och dåliga bostadsförhållanden. Han vårdas nu sedan i början av år 1939 på Söderby sjukhus.

Diet på kaffe och smörgås.

Inskrivningsnummer vid Söderby sjukhus 970: 1938.

Patienten är en man i fyrtioårsåldern, skräddare till yrket. Han är finsk undersåte, men har vistats i Sverige sedan i början på 1900-talet. Enligt uppgifter från bekanta är han mycket skotsam och absolutist. Han insjuknade i lungtuberkulos första gången år 1935. Efter att ha vårdats på Söderby sjukhus utskrevs han därifrån på våren 1937. Han var då så pass återställd, att han kunde börja arbeta inom sitt yrke. Det arbete han fick var emellertid endast av tillfällig art, varför han snart tvingades att söka fattigvårdsunderstöd. Han bebodde tillsammans med en kvinna ett omöblerat enkelrum i Gröndal. Då kvinnan hade understöd från A. K. med hyresersättning, erhöll patienten ett understöd i ett för allt 45 kr. i månaden till mat. Han var emellertid hänvisad till att intaga sina måltider ute. På fråga, hur det gick att klara sig på understödet, svarar han: "Det måste ju gå". Många dagar var han dock enligt egen utsago tvingad att leva av kaffe och smörgås för att understödet skulle räcka månaden ut. Lagad mat kunde förekomma högst en gång per dag. Han framhåller, att han alltid haft god aptit och att han skulle kunnat äta mycket mer, om han bara haft pengar till mat.

Han insjuknade på nytt hösten 1938. Då han vid denna tid intogs för vård på Söderby sjukhus vägde han 45,6 kg.

Han anser absolut, att han inte behövt sjukna på nytt, om han den tid han var utskrivnen varit i tillfälle att "äta sig mätt".

Medeltalet 53 kr. per månad.

Till förut anförda siffror om understödets höjd vilja vi foga en uppgift ur det förut citerade betänkandet. Enligt detta var understödet för tuberkulossjuka år 1934 i medeltal 53 kr. per månad. Även om en del, som åtnjöt dessa understöd, hade andra inkomster, kan man med kännedom om dessa inkomsters storlek — i regel utgjordes de väl av folkpension — lätt räkna ut, att understödsnivån måste vara mycket otillfredsställande i en stad med Stockholms levnadskostnader.

Enligt vad De Lungsjukas Eftervårdskommitté erfarit, beviljar fattigvården i Stockholm f. n. till ensamstående, sjuk

understödstagare i behov av närande kost 43 kr. i månaden till mat, möjligen 5 kr. högre, om vederbörande har folkpension.

Vi tro, att det är omöjligt för en person, som saknar möjligheter att själv tillreda maten i sin bostad, att skaffa sig ens kvantitativt tillräcklig föda för de nämnda summorna. Då de flesta ensamstående f. d. lungsjuka äro hänvisade till att bo i möblerade rum utan matlagingsmöjligheter, måste de intaga sina måltider på mindre restauranger eller kaféer. Försöket med särskilda bespisningsställen för fattigvårdsklientelet synes ej ha slagit väl ut. Just ett särskiljande av denna grupp på ett sådant sätt är ju i och för sig ägnat att skapa missnöje.

Med nuvarande priser kostar en lunch minst 90 öre och en middag kr. 1:10. Dessutom torde ett par lättare mellanmål varje dag behövas. För dessa måste man beräkna en kostnad av minst 50 öre. Man skulle med denna beräkning komma upp i en kostnad av kr. 2:50 per dag enbart till mat. Och detta är icke beräknat i överkant. Tvärtom tro vi, att de flesta, som intaga sina måltider ute, finna det svårt att hålla sitt matkonto vid detta belopp.

Vi finna det även önskvärt, att medicinsk och näringsfysiologisk sakkunskap finge tillfälle att yttra sig om ifrågavarande fattigvårdsklientelens matfråga, för att man sedan med ledning av detta skall kunna avväga understödet till mat på ett lämpligt sätt.

Av rent medicinska skäl torde det oftast vara önskvärt, att den f. d. lungsjuke disponerar ett eget rum. Ett sådant av tillfredsställande kvalitet kan säkerligen f. n. icke erhållas för en kostnad understigande 50 kr. i månaden. Med ovan använda beräkningsgrunder — 75 kr. i månaden till mat och 50 kr. till hyra — skulle sålunda en ensamstående, medellös f. d. lungsjuk vara i behov av ett understöd av 125 kr. i månaden till enbart mat och husrum.

(Forts. i nästa nummer: Bostadsfrågan.)

FALUN

Sidstrand - filten

Den kommer från Skandinaviens största och ledande filtfabrik

~ Bennströms Limpor ~

Den gamles vår

Vid fönstret han i drömmar står
och nickar för sig själv.
Han stryker över glesnat hår
och lyss till sorl, som honom når
från vårens yra älv.

Mot rymd, som strålar underbart
han resignerat ser.
Hans tanke möter årens fart
och tungt han viskar: Kart, blott kart
är allt, som livet ger.

Vem lyfter lyckans gyllne frukt
mot åldershöstens ro,
vem kan på sol och vårens fukt
och odlarmödans ans och tukt
i provningsstunder tro?

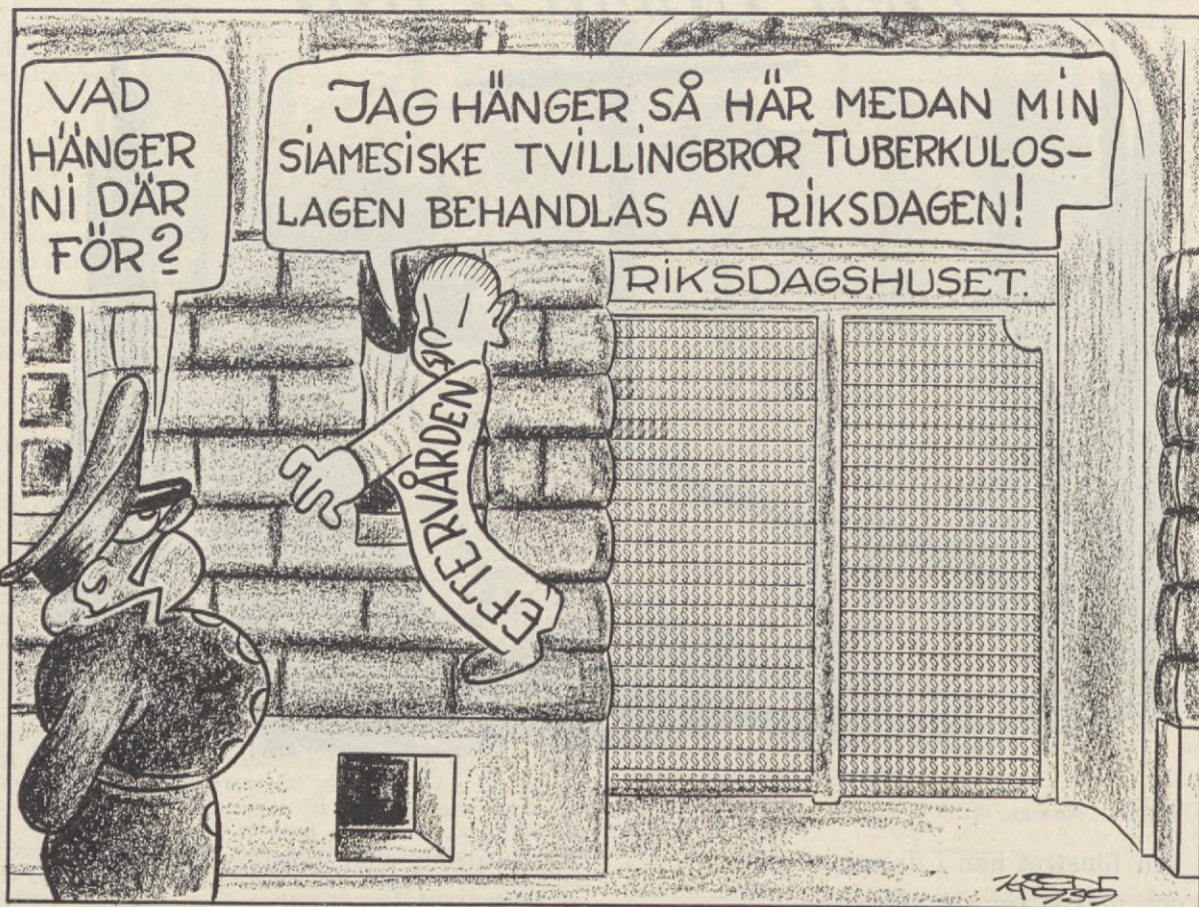
En dröm, som lockar yr och het,
blir livet för envar.
Man strävar — varför? — ingen vet,
ty inför rymd och evighet
ej mål vår levnad har.

Och dock: när solen utanför
vår boning vandrar varm
och vindens sus vårt fönster rör,
det är en oro, som oss stör,
en längtan i vår barm.

En faun då viskar heta ord,
trots våra glesa hår,
och liljor blomma på vårt bord.
Ack, smärtsamt tinar hjärtats jord
till en bedräglig vår.

Gustav Åström

FRÅN HELGEANDSHOLMEN

Drick och njut av HERMES KAFFE —

Kaffet där kvalitén är högre än priset
och smaken huvudsaken.

Ombud antagas.

Åberopa denna tidning.

KAFFE A/B HERMES

Liljeholmsvägen 4 - Stockholm 9

Tel. 45 10 02, 45 10 45, 45 12 32

Beställ **KLICHÉERNA**

hos

BRÖDERNA ÅKERBLOM

Tunnelgat. 19 B, Stockholm. Tel. 111130, 111132, 211132

Prenumerera på **Status 1939!** Pris **5** kr.

För detta pris erhåller Ni
utan extra kostnad "Status"
MIDSOMMAR- och JULNUMMER
(n:r 6 o. 12), vilka annars kosta 1 kr. per st.

Lungsjuka

erhålla emellertid tidskriften för
ett pris av 3: — kr. per år.

Eftertryck av text och bilder i "Status" utan
angivande av källan förbjudes!

BACK-PELLES

fettisdagsfärd

Av

Ragnar Holmström

En liten röd kant av höstsolen stack upp över skogstopparna ännu. Men ljuset låg klart över nejden, bara litet dämpat i tonen; det darrande asplövet, som hängde kvar, tonade i umbra och i rönnarna lyste ett och annat blad som ett stycke skälvande kött. Endast skogen visade att dagen var liden till slutet — den var tät och utan konturer; brynet stod som en svart vägg, och en aning purpur och guld sökte att breda ett bälte över östhimmeln och blanda färgerna ihop.

Luften låg still och orolig, kylan fanns redan; man kunde se två vita strålar ur näsborrarna på Niklas torparens häst, som gick för plogen — det var höstplöjning.

Ogint folk menade att Niklas torpare var en filur; han läste böcker som en präst. Att han ville komma sig upp och hade både krafter och vilja till slik handling, det var nu en sak, men dåligt passade det en torparens son att vilja veta mer än folk visste i allmänhet och just inte vackert att hänga näsan över böcker i ett skuldsatt torp. Att han låg i som en myra från bitti till sent med hacka och spade, plog och harv — det var nu sant och kunde väl så vara — men...

Back-Pelle, änkling och välsutten bonde på byns äldsta hemman, kom struttande ner från allmänningen med händerna på den korta ryggen och snuggan i munnen. Han stannade vid vägkanten och tittade på Niklas torpare; Back-Pelle hade känt far hans och även gett honom ett handtag då och då, när det behövdes — och det behövdes alltid, Gudi klagat! Nu var visserligen Niklas torpare den äldre död och begravnen — glömd var han även, men en fjant skulle han nog ha kallats, den gamle... Sonen tycktes väl trivas både med jorden och tungt

arbete; det syntes nog gott, att torpet gick mot en förvandling till det bättre, och Back-Pelle var ju den förste att intyga, att den gamla skulden på torpet skrevs av undan för undan...

Han hade både senior och handleder, Niklas torparens son, det syntes då han svängde plogen — den snurrade runt som en liten leksak...

— Jag skulle allt kunna hälsa go afton, menade Back-Pelle och klev över gärdesgärn, som var stadig och nystörad..

— Det är att stå i för brödbiten! hälsade Back-Pelle.

— Jojomän vad det är! bitti och sent, svarte Niklas och körde fåran ut.

— Du har målat stugan din, ser jag! sade Back-Pelle.

— Lyser den i ögat? frågade Niklas och stannade hästen.

— Den ser lite högfärdig ut; jag tycker nu att en torparestuga ska vara ofodrad och grå efter gammal sed. Din har du sökt få i färg till en liten bondgård... men torp är allt torp likaväl!

— En kan glädjas åt annan färg än den grå, även om en råkar vara bara en torpare; och torpare kan ju bli bonde, menade Niklas.

— Jag har sett, att du bränner fotogenlampan din långt in på nätterna — du är väl inte i färd med att läsa dig till bonde heller, Niklas? Och Back-Pelle såg inte så litet spydig ut som frågare.

— Kanske inte just precist som I tänker, men i böckerna får jag likväl lite anvisning på hur jag bäst ska få jorden att ge sin näring åt brukaren.

— Äsch! — nymodigt prat!... Jorden den ger vad den

ger — med Guds välsignelse, och det är sol och regn på lämpliga tider... Jag skulle allt mena, att du är inte så litet högfärdig, Niklas!... ja, jag skulle väl allt kunna hålla före, att du är värst i den här socknen och ett dussin till — vad högfärden gäller.

— Högfärd — jaja, det kan nu göra lite åt med vad namn I ger, men torpet ska jag ha skuldfritt. Sista skörden gav mig över förväntan och till kyndelsmässo ska jag kvittera sista återstoden på skulden, sen ska jag tänka på att få en slant över, ty en går ju gärna med giftas i tankarna, då en är inne i den åldern, jag har, sa Niklas.

— Får torpet fler munnar, lär du få sälja böckerna dina och ta ett litet lån då och då — som far din fick; jag känner till det där! — ungdom och övermod!

Back-Pelle gick ett par steg närmare Niklas.

— Och så ska jag säga dig en sak till, Niklas torpare — titta inte åt Matilda, dotra min, det kunde allt hända, att jag lägger fingrarna litet hårt emellan!

— Passa er då, att I inte klämmer dom, för Matilda och jag vi bliva nog ett i alla fall, det hör ihop med det vissa! sa Niklas.

— Kläppasnaek och dumheter! sa Back-Pelle. — Matilda och du! en bondjanta och enda barnet — och en torpare!... Du är göjven, Niklas!

— Jaha — vi får se! svarte Niklas. Min blir hon! Vi har kärleken, ungdomen och livet för oss — och vänta kan vi!

— Då lär du få vänta tills du får se Back-Pelle på en fettisdagsfärd: — sa Back-Pelle och struttade iväg...

Nu är att nämna, att Back-Pelle hatade fettisdagsåknungen värre än synden, ty all ungdomen i byn samlades till det nöjet i hans backe såsom varande den bästa på långa vägar, och det värsta var att han mist sin ende son på en dylik färd, då en drög stjälppte. Det var nu visserligen år sedan, men taggen satt kvar, och hustrun hade gått i för tidig grav av sorg efter sonen. Nu var Back-Pelle som sagt änklings, enda barnet var dottern Matilda, och med henne hade han sina giftasplaner färdiga...

Inte skulle det bli Niklas torpare!

Högvintern var gången med mörkret, dagarna längdes redan och Niklas torpare hade sitt torp skuldfritt från och med kyndelsmässo. Back-Pelle hade tagit i hand och tyckt att det var duktigt gjort; så hade han låst in pengarna i chiffonjén och givit Niklas den sista reversen med faderns bomärke.

Matilda hade kokat kaffe och Niklas blev bjuden att dricka en kask. Det hade han gjort. Så hade han nickat hemligt förstånd med Matilda, sagt Back-Pelle tack och adjö och gått...

Nu var det natten till fettisdagen. Skaren var hård som is i backen ner mot sjön. Himlens stjärneljus glimmade i snökristallerna på taket till Back-Pelles stora gård; en tupp gol någonstans — det led mot morgonen.

Niklas torpare vandrade backen upp mot Back-Pelles gård, med ett halvt beslutsamt och ett halvt muntert och roat drag kring munnen; han hörde att tuppen gol, och skaren skrek under fötterna...

Men det var nog inte för kallt i alla fall!

Back-Pelle hade dålig sömn, han hörde att steg tisslade och tasslade ute på gården; en luffare förstas... Så vände han sig mot väggen och sökte somna.

Det var då också för ogjort i natt! Hördes det inte som någon arbetade med farstubron!... Nej — det var förstas bara fantasier — han hade såna underliga susningar i öronen nu fram på våren, det var åldern — jaha...

Nähej — så katten! — nu måste han äntligen ur sängen och ta reda på vad slags spektakel det var å färde. Back-Pelle hörde tydligt en knackning på Matildas kammarfönster — han var rädd om sin stinta, och Gud nåde den pojke, som sökte locka sig in till henne!...

Back-Pelle körde fötterna i ett par filladdor och tassade över trasmattorna mot dörren; det var bra mörkt, men han ville inte oroas med att tända ljus — så hade han sömnen i ögonen och ljus skulle bara blända och locka till svidande tårar och olust... Nähej — han skulle överraska och skrämna den fräcke gynnaren, vem det nu var!...

Att inte folk visste skam i sig!

Köksdörren knarrade litet på gångjärnen — så stod Back-Pelle i fastun. Det var lite kallt i bara linnekalsongerna och lärftskjortan — nu lyfte han haken från farstudörren och öppnade den med en ryck — satte hastigt ut kroppen på farstubron...

— Nu åker Back-Pelle ut på sin fettisdagsfärd! — lyeka till! sa Nicklas och gav risslan en stöt...

Back-Pelle skrek till — så flög han med rasande fart utför backen mot sjön. Skaren gnisslade och pep under stälmedarna — gärna ville han tro på en ond dröm, men vaken var han!

Niklas torpare lade farstubron till rätta — nog var det ett streck, han gjort... Att lyfta undan farstubron, dra ut risslan — och narra gubben ut på en sån färd!... Jaha — men våga vinna — och det var ju Back-Pelle själv som gett tanke till strecket...

Matilda kom ut på farstubron —

— Det gick väl! sa hon och tittade neråt sjön. Risslan hade stannat och Back-Pelle kom struttande uppför backen i sina grå laddor.

— Springer han, så fryser han inte! Men sätt på kaffet och duka med konjak, så får han medicin till invärtes bruk, då han kommer in! sa Niklas.

Back-Pelle var rasande, men innan han hunnit uppför backen hade ilskan lagt sig, och han kunde inte tycka annat än att Niklas tagit honom på orden klyftigt nog...

— Ja, den ungdomen — den ungdomen!

Då han kom in — backen var dryg! — stod varmt kaffe dukat, lampan var tänd och en konjaksliter var framsatt — då log Back-Pelle:

— De rackarna — de hade väven ihop!

Back-Pelle slog i sig en redig kask, så tittade han på sängen — nähäj, lägga sig det hade han ingen lust till, han tände pipan...

— Si! — gomorrön: sa Niklas och steg in — bakom hans rygg skymtade Matilda.

Back-Pelle morrade ett otydligt svar...

— Vi skulle bara göra känt, att nu har Matilda och jag ringförlovat oss på morronkvisten! sa Nicklas. — Det går hastigt till ibland...

— Jaså, svarte Back-Pelle. — Och ni är nöjda nu?

Joodå — de var nöjda bägge...

— Jaja — jag är nog bliven lite gammal, jag, sa Back-Pelle... Men jag ska säga vad sant är, så tror jag nog att den här — fettisdagsfärden — inte kom så — opassande, precis... Och då är det sagt, vad som bör sägas...

Och så blev Niklas torpare husbonde på Back-Pelles gård, och gården blev inte sämre för det.

Men svärsonen fick ge det löftet att inte sprida ut ryktet om Back-Pelles fettisdagsfärd, och det löftet gav han.

Eftertryck förbjudes!

Copyright: Text & Bilder.

KANDIDAT BERGIUS BEGÅR * BROTTSLIGT * ÖVERGREPP *

Av

Frank Heller

Nu är att säga, hurusom denna vår var ovanligt skön. Solen sken redan i april från en molnfri himmel, krusbärsbuskarnas blad doftade som den mest frestande sallat, fåglar och kvinnor kvittrade som förryckta, och alla gamla fläckar på alla gamla vinterkostymer ropade som Abels blod mot himlen och sade: här äro vi! I sådana dagar är livet dubbelt bittert för en gammal överliggare, som gör ett senfött försök att i hast sno i sig de kurser som redan för länge sen skulle ha resulterat i en examen, om inte, ja, om inte... "Cogito, ergo sum..."

"Angående Cartesius' uppfattning om förhållandet mellan själ och kropp hänvisa vi till Zundts ypperliga specialstudie. Här må blott framhållas, att C. var en utpräglad dualist, att han totalt motsatte sig varje försök att bortförklara själens existens till förmån för kroppen, men minst lika energiskt den utpräglade idealismens försök i motsatt riktning, och att hans uppfattning i mångt och mycket blev bestämmande för den närmast följande tidens filosofiska inställning, vilken han i hög grad påverkat..."

Nej, nu får det vara nog! Det är gott och väl att säga cogito, ergo sum! Men man kan bevisa sin existens fullt tillfredsställande på andra vis och genom andra organ än hjärnan! Exempelvis genom att gå ut och äta vårmiddag. Eller genom att beställa en ny värkostym. Eller genom att göra bägge delarna. Den här kulan är för dyster en dag som i dag. Väggarna förmligen utsvettas filosofi som gamla tallar svettas kåda i värmen. Men kåda har en angenämare lukt. Det är tre veckor igen till examen, och den här kursen skulle då mänskligt att döma inte behöva ta mer än en vecka. Så har man lika lång tid

igen till den praktiska filosofien, vilket är mer än tillräckligt, ty vilken vettig person har någonsin tilldelat den praktiska filosofien någon som helst betydelse? Och så en vecka till estetiken, som är av om möjligt ännu mindre betydelse än den praktiska filosofien, och i vilken ännu ingen människa veterligen gått bet till ett betyg.

Kandidat Herman Bergius lät med synbart välbehag bliken glida längs sina majestätiska former, i detta nu omslutna av en splitterny värkostym av elefantgrått kläde.

Tyska forskare, påpekade hans vän kandidat Pfeill, ha konstaterat tillvaro av en särskild slags sinnessjukdom, som de kallat för Narcissmus. Den består i förälskelse i den egna kroppen och dess spegelbild.

— I själsliga frågor, svarade kandidat Bergius, håller jag mig uteslutande till den klassiska filosofien, sådan den formulerades av Cartesius. Var skola vi äta middagen? På Norden eller på Grand?

— Du ser grandet i din broders öga, genmälde kandidat Pfeill.

Man bröt upp. Vårmiddagen blev synnerligen lyckad. Men från ett hörn av matsalen hälsade en herre i jackett en smula reserverat på de båda vännerna.

— Vem var det? frågade kandidat Pfeill.

— Om jag inte misstager mig, svarade kandidat Bergius, var det den omisstänksamme medborgare som sytt mig den här värkostymen på kredit.

— Han såg så surmulen ut. Blev han ond för att du spillde en halva på dig?

— Jag skulle snarare tro, att han har tagit soliditetsupplysning på mig, genmälde kandidat Bergius.

De tvivel han kunde ha känt i det hänseendet undanröjdes redan tidigt nästa morgon. Han hade just med en sukk satt sig till sitt slitna studiebord. Den nyare filosofiens historia låg uppslagen framför honom, och vid dess sida erbjöd sig Zundts specialavdelning beredvilligt att kasta ljus över de punkter som möjligen inte voro klart nog belysta i den stora folianten. Genom det öppna fönstret hördes fåglarnas sång, och i motsatt riktning hördes kandidat Bergii gäspningar. "I sin iver att bevisa det intima sammanhanget mellan de två sidorna av människans väsen, kropp och själ, gick Cartesius så långt att han sökte lokalisera själens säte i kroppen. Han fann det — ho-a-ah! — i den så kallade — i den så kallade — ho-a-ah-h talkkottkörteln, ett rudimentärt organ i hjärnan".

— Hoa-a-ah! Stig in!

— Jag stör kanske?

Rösten var mild och nästan undfallande, men någonting i dess timbre antydde att den vid given anledning kunde tänkas slå över i andra tonfall. Kandidat Bergius skyndade sig att bejaka den frågan varmed han beledsagade sin entré.

— Jag vill inte bestrida, att herr Johansson kunde ha kommit lämpligare. Jag håller just på med slutsatsen till min examen, och...

— För allt i världen, jag skall bara uppehålla ett ögonblick. Det var den här räkningen för kandidatens kostym.

— Räkningen? sade kandidat Bergius med ett tonfall som om det kostat honom oändlig möda att kalla hem sin tanke från den rena filosofiens kristallklara rymder och koncentrera den kring något så lågt och materiellt som en räkning. — Räkningen? upprepade han och rynkade pannan med ett uttryck som om resultatet av hans tankeoperation, sedan den fullbordats, fyllde honom med den livligaste avsky och vämjelse. Jag har annat att syssla med just nu, som herr Johansson ser. Räkningen skall jag nog betala — hm — vid tillfälle.

— Jag betvivlar det inte, sade skraddarmästare Johansson med en stämma, vilken flöt över av skepsis som ett kullstjälp ättikkrus av vinäger. Men jag har tyvärr tagit soliditetsupplysning på kandidaten, och jag beklagar att jag inte kan vänta på betalningen — nej, inte en enda dag!

Vid ordet dag gled stämman upp i en så gäll diskant, att man trodde sig höra tuppen Chantecler hälsa gryningen av en ny dag med sitt galande. Kandidat Bergius fixerade honom länge och grundligt genom sina glasögon. Därefter vände han sig mot skrivbordet, slog upp Zundt och läste med hög röst:

— "... ett rudimentärt organ i hjärnan, vilket av senare tiders fysiologiska vetenskap avslöjats som resterna av ett tredje öga. Så stort var Cartesii inflytande, att man länge i denna glandula pinealis såg den punkt, där det materiella möttes med det immateriella" ... gick människan?

Från dörrtröskeln svarade en mild men bestämd röst:

— Adjö, kandidaten, jag kommer igen i morgon.

Nästa dag grydde med väderleksförändring. Vårsolen var borta, ett vasst snöglopp piskade ned över de ljusgröna träden, vinden tjöt kring husknutarna. Kandidat Bergius lät städerskan tända en brasa och försjönk med långa gäspningar i filosofiens historia. Nu hade han bara tre dagar igen till examen. Skulle han bli färdig, fick det gå undan fortare än det gått hittills. Han stoppade fingrarna i öronen för att utestänga sinnesvärldens larm, men knappt hade han gjort det, förrän han brutalt återkallades dit av ett ljud, en diskret men bestämd knackning.

— Kom in! ropade han rasande.

Det var skraddarmästaren. Med samma milda och oljiga röst som dagen förut framförde han sitt ärende, vars art knappast var ägnad att överraska kandidat Bergius, han kom för att presentera räkningen på den värkostym som kandidaten låtit sig hos honom.

— Har jag inte sagt er, att jag skall betala den — hm — så fort jag är färdig med min examen? ropade kandidat Bergius.

— Det tror jag säkert, svarade skraddarmästaren torrt. Men kandidaten har redan legat här i tio år utan att ta examen.

— Ut! röt Bergius, i det han stoppade fingrarna i öronen och fördjupade sig i biskop Berkeleys filosofiska teorier, vilka gå ut på att materien och allt vad som hör materien till är komplett överkligt, således i alldeles särskild grad skradderiverksamheten, vilken har till uppgift att dölja en överklighet med en annan.

— Jag kommer igen i morgon, hörde han skraddarmästaren säga, adjö, kandidaten!

Dagen efter fortsatte det kalla vädret, och genom snömölen såg kandidat Bergius på givet klockslag en numera ack så välkänd gestalt närma sig hans enkla bostad. Han kände vreden, vilken är det största hindret för all sann filosofi, skölja upp i sitt inre som en flodvåg. I förrgår hade han haft människan här, i går hade han haft honom här, och nu i dag... Det var tydligen hans avsikt att komma var dag tills...

— Jag skall ge honom, så att han glömmet att komma igen! ropade kandidaten och flög upp från skrivbordet.

Med ett raskt grepp drog han ut dörrnyckeln ur låset — hans kula var enkel och gammaldags och nyckeln urtagbar — och lade in den i kaminen, där morgonbrasan flammade. Han lät den upphetas till en passande värmegrad, grep den med eldtången och satte in den på sin plats igen. Knappt hade han låst dörren och satt sig till rätta över sin bok, förrän en välkänd, mild men bestämd knackning genljöd på dörren.

— Kom in! röt han och stoppade fingrarna i öronen, förberedd på det värsta.

Men han hade inte kunnat förutse det fasans skri som i nästa nu skar genom huset. Det var så hemskt i sin ångest och förfäran, att han kände kallsvetten sippra fram vid hårfästet. Någon hördes tumla utför trapporna, utan att skriket därför avtog i intensitet. Raskt som tanken slet han upp dörren, drog ut nyckeln och doppade den med eldtångens hjälp i kallt vatten. Han hade just satt den på sin plats, då upphetsade röster hördes i trappan. Följande principen att förekomma fiendens angrepp heller än att avvakta det, höjde han sin majestätiska basröst och röt ut genom dörren:

— Vad är det för ett oväsen? Kan man inte få lov att studera i fred här i huset?

Det var skraddarmästaren med värden. Utan att svara på kandidatens fråga gick den senare fram och provade nyckeln med iakttagande av all försiktighet. Han vände sig om och skakade på huvudet:

— Den är som den skall vara!

— Det är omöjligt! tjöt hans ledsagare. Se på mina bränn-sår, se på dem!

Han framvisade en kollektion av brännblåsor.

— Dem har ni naturligtvis fått av era strykjärn, karl! röt kandidat Bergius. Jag skall be att få veta, om man kan läsa i fred på sin examen här i huset eller ej. Kan man det inte, skall jag be att få flytta!

Han låste dörren till sitt rum med en min som Karl XI:s, när han gick in på sin kammare för att fira minnet av slaget vid Lund. Ännu en stund hördes upprörda stämmor ute på vinden, sedan blev det tyst, och han var ensam med biskop Berkeleys filosofi.

Skraddarmästare Johansson avlade inte flera besök hos kandidat Bergius i indrivningssyfte, men kandidat Bergius tog inte någon examen av den anledningen, ty i stället sände skraddarmästaren indrivningsmän, och åt dem vågade kandidaten inte värma några nycklar. Mot alla andra fordringsägare fortsatte han till sin ålders höst att rekommendera metoden på det varmaste som billig och ofelbar. Själv har jag aldrig försökt den, eftersom jag lika litet anar vad en fordringsägare är för någonting som jag vet vad en stämmingsman är, och endast lärt känna sådana karaktärer i berättelser från flydda tider, på vilka man tyvärr inte alltid kan lita, hur trovärdiga än de personer kunna förefalla som framför dem.

Copyright: Text & Bilder.

Fattiga människor av Eld

— Du skall få något att skriva om, sade tant Ingegärd när jag mötte henne utanför Kompaniet. Du skall skriva om det rysliga tiggeriet. Det bör du kunna göra.

Tant Ingegärd tog mig i armen och skred i väg neråt Hamngatan. Hon är som en vaggande kulle av svart siden med rosetter här och där, väldig i sitt omfång och omöjlig att bromsa i sin talträngdhet. Under armen bar hon sin stora svarta handväska och sin hund.

— I går, fortsatte hon, så kom det upp till mig — för resten kommer dom varenda dag — en karl som frågade om han inte kunde få en slant till litet mat. Vet du, han såg ut så — det var en helt ung pojke, men blek och trasig och rädd så — det var en helt ung pojke, men blek och trasig och rädd så — det var en helt ung pojke, men blek och trasig och rädd så — förstas, stackarn. Nå, sade jag, är det så att ni är hungrig, så kan ni få ett par bredda smörgåsar, men några pengar ger jag inte bort och några karlkläder har jag inte. Och då, just som jag tänkte säga åt Lisen (det är tants jungfru) att gå ut och breda ett par smörgåsar, så vet du vad — säger inte karlen helt tyst: — Nej, tack, jag vill inte ha några smörgåsar, det vill jag inte, nej tack!

Vad säger du om det. Pengar till mat vill dom ha, men när dom får mat så vill dom inte ta emot den.

Och så en annan sak som du gärna kan säga också. Du vet den där gubben som står nere vid mitt kvarter och tigger ibland, fast nu har väl polisen kört bort honom — så lät jag verkligen Lisen skänka honom en slant för han såg fattig ut — och vet du vad jag sedan såg när jag var ute på eftermiddagen med Aramis (Tant har vanhelgat detta hjältenamn genom att skänka det åt sitt lilla hundkräk). Vet du vad karlen gjorde! Jo, han gick in på ett kafé och drack pilsner. Jag stod utanför med hunden och såg att han drack två pilsner. Den var fattig, va'!

Diskussionen om fattigdom och rikedom och hur de rika böra uppföra sig mot de fattiga är så urgammal att jag knappast kände lust att svara. Men nu tillkommer det häpnadsväckande underliga att tant är änka efter en bryggare som

dog stenrik. Hennes förfäran inför den fattige mannens två pilsner gjorde mig ilsken.

— Om nu tant mot förmodan, sade jag, skulle bli fattig och inte ha någon möjlighet att tjäna en slant utan fick gå omkring med magen fasttorkad vid ryggraden och drieka vatten så att tant till slut måste be om mat. Begriper inte tant att om tant då under en veckas tid inte hade fått ett mål varm mat utan bara smörgåsar — för det får en tiggare över-

(Forts. å sid. 23)

— — — han drack två pilsner!

från vår horisont

Solidaritet

I dag skall jag predika om *Solidaritet!* Om sammanhållning.

I dessa dagar ligger lagstiftningen om de lungsjuka i stöpsleven. Herrarna på Helgeandsholmen gå att besluta i en fråga, som för oss är av det största intresse — att stifta en ny tuberkuloslag. Vår framstöt hos socialministern om ordnande av eftervårdsfrågan i samband härmed har lämnats utan avseende. Herr Möller delar inte vår åsikt. Enskilda riksdagsmän, som äro intresserade för vår sak, ha svarat, att de motionsvägen ingenting kunna åstadkomma, därför, att tillräcklig utredning inte föreligger i frågan.

Detta är sant, men det är ett förhållande, som icke kan lastas "De Lungsjukas Eftervårdskommitté". Vi ha verkligen gjort, vad vi kunnat, och där vår förmåga tagit slut, har det berott på att något fattats oss, nämligen — pengar!

För att föra krig fordras som bekant tre ting, nämligen pengar, pengar och pengar! Och detta ha vi saknat. Vår enda krigskassa har varit de medel, som "Status" inbringat, och de ha — som lätt inses — varit begränsade. Visserligen har tidningen — redan under första året — givit ett relativt icke föraktligt överskott, men dock icke tillräckligt, och framför allt icke, *vad den kunde ge, om varje sanatoriepatient i detta land i mån av förmåga gjorde vad han eller hon kunde, för att stödja den.* Och — vi anse att det för alla eventualiteters skull bör framhållas: detta överskott har blivit möjligt, endast tack vare ett exceptionellt lågt lönekonton åt tidningens medarbetare, ett lönekonton, som säkerligen ingen liknande tidning i detta land kan visa maken till!

Nu måste sägas, att vi äro tacksamma för det intresse och den förståelse för vår gemensamma sak, som en stor mängd sanatoriepatientföreningar visat genom att försälja tidningen.

Men det är inte tillräckligt! Vi måste öka försäljningen på sanatorierna och utanför desamma, vi måste driva upp upplagan ytterligare!

Är det en djärv tanke detta, att *varje* sanatoriepatient i Sverige varje månad — med eller utan understödsföreningarnas förmedling — köper ett exemplar av "Status"? Vi veta mer än väl, att största delen av våra läsare på sanatorierna äro fattiga människor, för vilka 25 eller 15 öre betyder en hel

del, men vi veta också, att är man entusiasmerad för en sak, kan man också offra något för den. En tipsrad mindre eller fem femöres kola eller "Sanna berättelser om levande liket". Det står mycket bättre noveller att läsa i "Status"!

Att man kan — om man vill — det ha vi många glädjande exempel på. Vi ha t. ex. Blommenhofs sanatorium vid Nyköping, som med sina 24 patienter varje månad rekvirerar 50 exemplar. Heder åt en sådan patientförening! Och vi tro ingalunda, att dess medlemmar äro rikare än andra sanatoriepatienter i detta land. Vi ha sådana utmärkta ombud som Björkander i Lugnet och Axel Andersson i Grängesberg, för att nu nämna bara ett par, vilka verkligen *gått in för* att sprida "Status". Vi ha slutligen Majblommehemmet i Uddevalla med ett 20-tal patienter, som i julas sålde 1,000 ex.! Andra icke nämnda men därför icke glömda.

Det är f. ö. inte bara ur ekonomisk synpunkt, som det är av vital betydelse att "Status" får stor spridning. Man får inte glömma *propagandan.* Den har en oerhörd stor betydelse.

Skola vi därför komma överens om detta: *Minst* en tidning till varje patient! *Det går, om man vill.*

Och en annan sak: Det finns här i landet s. k. "sanatorietidningar" eller tidningar "för lungsjuka", som äro rena privatgeschäften. Det bör vara varje lungsjuk angeläget att icke stödja dessa organ. Kom ihåg, att "Status" *äges och kontrolleras* av "De Lungsjukas Riksförbund", som är en sammanslutning av landets patientföreningar och andra de lungsjukas organisationer. Detta förbund omfattar, då detta skrives, i början av mars, över hälften av alla patientföreningar i landet, trots att inbjudan till detsamma utfärdats för endast 14 dagar sedan! Detta torde betyda, att *samtliga* landets "organiserade" lungsjuka komma att ansluta sig till förbundet.

Och detta förbunds organ är *Status!*

Att vi däremot inte vilja konkurrera med de enskilda patientföreningarnas eller organisationernas publikationer, faller väl av sig själv!

Och så en sak till: Gynna våra annonsörer! Köp från dem, som annonsera hos oss.

Därigenom och genom att köpa eller prenumerera på "Status" visar du din *Solidaritet!*

Juan.

Eder Annat

Det våras

över världen och trast och hästhovsört rapporteras i tidningarnas spalter. Vintern tycks vara oåterkalleligen slut — om man nu kan tala om någon vinter alls det här året. Flickan, som åkte skidor på februarinumrets omslag, var nog tämligen ensam om sin sport — åtminstone på de här breddgraderna. Låt oss nu hoppas att Torsten Sandbergs värflicka utanpå detta nummer inte kommer att svära för mycket mot verkligheten, då marsnumret gått i press.

*

Vårskalderna

ha vaknat och översvämma redaktionen med de skönaste verser. Nog ha vi förut, på andra redaktioner, blivit påmind om, att svenska folket är ett poetiskt släkte, men det tycks, som om sanatoriemiljön skulle verka särskilt stimulerande på skaldeådran. Vi vilja härmed framföra ett varmt tack för alla de vackra dikter, våra läsare förse oss med, och vi beklaga mycket, att vi inte kunna befordra dem till trycket. Vår vän expeditionen har visserligen föreslagit en särskild liten versbilaga, men det är ett projekt, som vi uppskjuta till någon annan vår — — —

Tack emellertid, alla skalder och skaldinnor!

*

»Allmänbildningsflugan»

surrar fortfarande runt om i landet — inte minst på sanatorierna. En fluga gör som bekant ingen sommar, men kanske betyder den här flugan en ny vår för folkbildningen i landet.

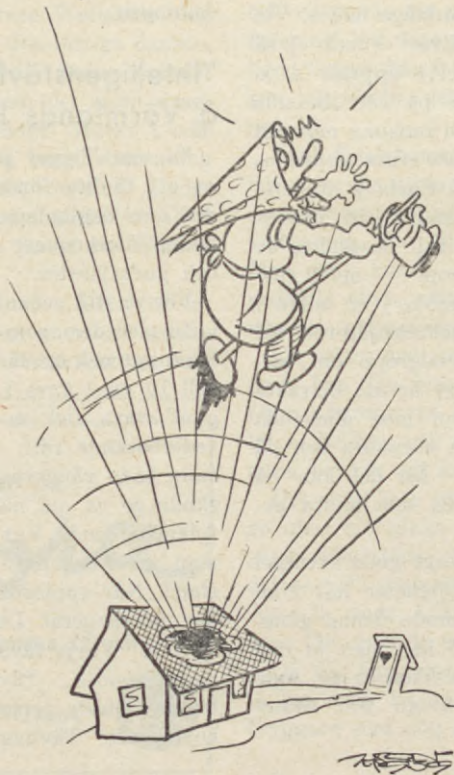
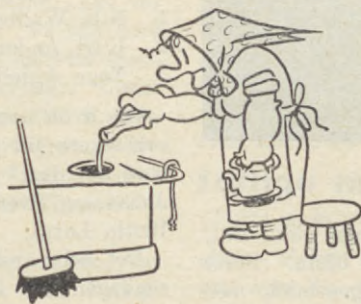
Fastän det finns ju folk, som påstår, att det inte alls är något bevis på allmänbildning att på rak arm svara på allt möjligt — och svara rätt. Det är nog sant; det hela är mera en fråga om gott minne, åtminstone i många, många fall.

Icke desto mindre

utlysa vi för dagen en tävlan i "allmänbildning", som skiljer sig en del från de vanliga tävlingarna. Vi ha här nedan

sammanfört tolv citat av verkliga eller diktade personer, och det gäller att svara på, vilka dessa personer äro — eller voro! För varje rätt besvarad fråga

Påskbild utan ord!

räknas 1 poäng och den, som uppnår de flesta poängen, belönas med den storastade förmögenheten av 5 kr. Vid lika poäng tillfaller priset först öppnade lösningen.

Alltså:

1. "Detta skall hädanefter bliva min musik."
2. "Tärningen är kastad."
3. "Ur led är tiden — — —"
4. "Fan tro't."
5. "Allt går igen!"
6. "Lev livet leende."
7. "Alla viljen I, att yxan skall gå, men ingen tors hålla i skaftet."
8. "Det är fullbordat."
9. "Avfälling."
10. "Det rätter och packer Eder efter."
11. "Vad, som är sanning i Berlin och Jena, är bara dåligt skämt i Heidelberg."
12. "Intet är som väntans tider."

Sätt igång! Skriv "Bevingade ord" på kuvertet och adressera till *Tidskriften Status, Götgatan 83, Stockholm*. Lösningarna skola vara oss tillhanda *senast den 30 april*. Den lycklige pristagarens namn offentliggöres i majnumret.

*

Avdelning för jakt:

Fondmäklareeven Bergbom, mycket litet begåvad, har varit på jakt, men skall följa med några äldre vänner. Vid Centralen granskas utrustningarna.

— Nå, säger en av vännerna till Bergbom, har du tatt något morkullestreck med dig?

— Nää de har jag inte...

— Jo, de ä alldeles nödvändigt, kvicka dej till Widfors och köp ett.

Bergbom klev in till Widfors:

— Ja skulle ha ett morkullestreck.

— Var så god, sade den unge mannen i affären, som fann sig i situationen och överlämnade ett långrevsnystan. Men får det inte lov att vara några vattentäta skott också? De brukar vara så bra!

— Nää, de sa de inge om, så de behövs nog inte, sade Bergbom.

*

Slutligen

kröna vi denna visdomsmättade sida med följande visdomsord:

Professorn: — Alltså, mitt herrskap, skiljer sig orangutangen från människan i huvudsak blott genom att den saknar språket som uttrycksmedel. Om den t. ex. kunde säga: "Jag är en orangutang" — ja, då vore den helt enkelt en människa!

Red.

PATIENTERNAS SPALT

Från St. Ekebergs horisont

Pristagarna i schackturneringen.

Det ädla schackspelet kan användas på många olika sätt. Här skall givas anvisningar på ett par av de bästa. Först och främst då spelet användes som ett intelligensmått, med vilket individernas tanke- och kombinationsförmåga mätes. Vid detta förfarande, som benämnes "blodigt allvar" (dock ej så blodigt, som de gamla Egyptiernas slavspel!) uppstår s. k. odödliga partier. Då placeras de spelande på var sin sida om brädan, samt sitta sedan där orörliga och immuna mot allt yttre skeende. (Det var på så sätt, som ordet sfinx uppfanns i schackspelets hemland vid Nilen!) Här på Ekeberg är detta sätt att spela mycket utbrett. Men även andra sätt praktiseras med stor framgång. I detta senare fall användes, av oundgängliga skäl, även mattan och pjäserna — men, spelarna placera sig *bredvid* varandra (exempelvis i en soffa i motsats till de föregående). Sedan får schackpjäserna stå orörda. Man fattar i stället ett visst specialgrepp om varandra, som enligt brottarsakkunniga närmast är att betrakta som omvänt livtag. Därefter försöker man med allehanda knep (trots att detta är ojust!) hypnotisera varandra och på så sätt fort avgöra partiet — till remis. En del kan nå nästan samma extas genom detta förfarande, som andra genom det förstnämnda.

Det skulle kunna räknas upp otaliga verkligt goda exempel på schackspelets enastående användningsmöjligheter här från Ekeberg men det får vara nog med de nämnda denna gång. Innan man fått prova bådadera alternativen kan man ju inte yttra sig om vilket, som är bäst, men huvudsaken är ju, sade bestämt William "Schackspelare" redan på sin tid: Slutet gott, allting gott!

*

Årets första stora schackevenemang, omfattande tvenne turneringar, är nu lyckligt genomfört. Dessutom har det spelats om ett vandringspris, avdelningarna emellan. I den första turneringen, som spelades med obegränsad tid, blev efter en mycket hård strid prislistan följande:

Klass I.		Klass II.	
1. Georg Hägg,	avd. I	1. Bertil Andersson,	avd. I
2. Helge Linhult,	„ III	2. Bengt Andersson,	„ I
3. Nils Wallberg,	„ V	3. Knut Gustavsson	„ I

Den senare, vilken spelades som blyttturnering, med 5 sek. betänketid i klass I och 10 i klass II, var även den mycket spännande. Här blev listan på de tre bästa i resp. klasser sålunda:

Klass I.		Klass II.	
1. Nils Wallberg,	avd. V	1. Knut Gustavsson,	avd. I
2. Karl Andersson,	„ V	2. Gösta Karlsson,	„ III
3. Tage Agrell,	„ V	3. Ingvald Andersson,	„ III

Om avdelningarnas vandringspris spelades med 8-mannalag, och segern för året hemfördes av avd. V och VI lag, som bestod av: Karl Andersson, Nils Wallberg, Tage Apell, Oskar Johansson, Sven Karlberg, Gösta Roos, Sigfrid Gustavsson samt Britta Larm.

Det hela avslutades med en liten fest i sanatoriets matsal söndagen den 26 febr., varvid Dr Olsson förrättade prisutdelningen.

Tall.

"Intelligenstävlingar" å Värmlands läns Centralsanatorium

Vi som "ligger på sanatorium", har väl i allmänhet behov av att få lite förströelse. Till största delen blir det förstas det som dagligdags bjudes i musik- samt skriv- och läsrum. Sedan återkommer ju emellertid föreläsningar, musikstunder och gudstjänster.

För en tid sedan ordnade vi själva två intelligenstävlingar i stil med dem, som hållits i radio. Båda gångerna hade vi ett kvinnligt och ett manligt lag. För rätt svar (inom i de flesta fall 10 sek.) gavs 1 poäng; kunde inte den som då "hade frågan" svara, fick en annan ur laget svara inom 5 sek., svarade vederbörande rätt, tillfördes laget $\frac{1}{2}$ poäng. "De manliga" vann båda gångerna med något poängs övervikt. Kanske jag skulle ge ex. på några frågor: Vilken världsdal har största folkmängden? Var ligger Löts sanatorium? Vad för landsman var Forlanini? Vilken är Sverges till folkmängden 5:te stad? När upplöstes unionen mellan Sverige och Norge? Vem har komponerat Under stjärnbaneret? Vad är $\frac{1}{2} + \frac{1}{4}$? o. s. v. Varje tävlande fick två frågor, en i första och en i andra rond. Tävlingarna omfattades med ganska stort intresse av både personal och patienter. Givetvis hade varje lag hejarklaek. Tävlingarna utsändes i sanatoriets lokalradio.

Teax.

Brev från Uttran

Gruppbild av festdeltagarna.

Den efterlängtnade maskeradfesten, gick av stapeln torsdagen den 23 febr. Det blev en strålande fest, med en inramning som måste tjusa det kräsnaste öga. Dräkternas prakt, musikens välljud och den bästa stämning gjorde sitt till, att festen blev en succé.

Till middagen var hela matsalen festligt dekorerad. Det var dukade långbord både i matsalen och stenhallen. På alla bord blommor och nya vita dukar. Vid honnörbordet märktes samtliga läkare med fruvar, syssloman, husmor samt systrar. Under tonerna av Ungersk rapsodi nr 2, Fågelhandlaren m. fl. festliga musikstycken avåts middagen i den gemytligaste stämning. Mycket mat och god mat är något vi på sanatorierna uppskattar, och vid detta tillfälle måste jag ge köksföreståndarinnan en extra honnör.

Jag tror inte, att jag överdriver om jag säger att man var rädd att taket skulle lyfta sig, när våra gäster från Folkets husteaterns revy gjorde entré. Kapellmästare Wallenius slog sig ned vid pianot och Sigge Fürst började den lustiga dansen. Han sjöng med bravur ett sjömanspotpourri. Sedan var det lilla Arnes tur. Han syntes knappast bakom det stora drag-spelet, men spela kunde han! När den länge Gustav Lövas sedan framträdde, och med diverse arm- och benrörelser sjöng "Där vill jag leva och vara" . . . ville inte jublet ta slut. Under brakande applåder lämnade de uppträdande matsalen efter den glänsande föreställningen för att fara direkt till Folkets hus och revyn.

Nu blev det en stunds paus för omklädnad. Det blev ett tissel och tassal på avdelningarna. Tog man en stund senare en rond runt korridorerna fick man inte bli förskräckt om man

På 5 dagar
botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2:50 och 4:50 pr flaska.

mötte en amiral, en skön senorita eller en förrymd strafffånge från Sing-Sing. Så knöts intresset åter till matsalen, där kapellmästare Hagström med sin 7 man starka orkester, Vikingarna, intonerade en marsch. Tolv par, med husmor i spetsen, tågade in för att dansa polonäs. Det blev ett färgrikt intåg. Bland dräkterna såg man tyrölare, ryssar, spanjorer, mexikanare och inte minst vackra krinoliner, som flott och graciöst uppbars av flickorna. Idel glada ansikten, glittrande diamanter, frasande sidan, oroligt spörjande ögon bakom de svarta maskerna. Det var intressant att studera de olika typerna. Där satt den till hovlakej utklädde Edvin. Den trekantiga hatten och värjan harmonierade bra mot den frasande krinolinen, som hans dam bar. Om det nu var Bojan, Anna-Lisa, Ebba eller Lisbeth, förs jag inte säga. Vid ett annat bord satt Kronblom, ja, han var sig mycket lik, med en ung farlig ryska. Men man fick inte sitta stilla så länge, snart kom de till cow-boys utklädda Eskil och Karlén, då var det bäst att lämna plats, annars smällde det.

(Forts. å sid. 34)

Fattiga människor

(Forts. från sid. 19)

allt — så kan tant till slut bli led på smörgåsar. Tant skulle inte orka äta dem torra, och det är finkänsligt av en tiggare och vittnande om att han är nybörjare och ännu har möjligheter att han inte tar emot smörgåsarna och gnäller och slutligen lägger dem i trappfönstret. Till och med det sistnämnda kan jag förstå; det kan bero på blyghet — han förs inte säga nej.

Tant förekommer i en förfärlig massa upplagor. Tant tillhör den där stora högen som vill att fattiga människor inte skola vara människor längre, utan några slags djur som äro tacksamma för allt. En tiggare får inte ha några behov. Man skall kunna ge honom en bit torrt bröd, och han skall nedkalla Guds välsingelse, han skall dricka vatten vid brunnen och prisa försynen att han får en dryck.

En fattig man som sträckt sin hand efter allmosor och fått dem, han får inte dricka två pilsner. Nej, han skall hala fram några torra brödkanter och börja gnaga på dem. Då bli ni belättna och säga: — Så där skall det se ut — nu äro mina pengar väl använda.

Det skall inte gå till på det viset. Har man, så skall man ge utan att tänka sig för, bara ge. Och skulle man någon gång råka stödja lasten i stället för att bistå nöden, så hör det nog till undantagen. Om man har litet urskillning.

— Ja, men folk skall vara försynen tacksamma för vad dom får, gnällde tant.

Då teg jag, men jag tänkte att vad det timliga beträffar så kan man ha anledning till det när man är änka efter en bryggare som dog stenrik.

Eld.

Glada melodier —
Vackra inspelningar på

Sonora
— den svenska skivan

I musikaffärerna

1:65

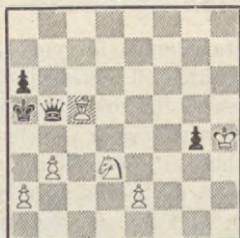

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

STUDIE n:r 3.

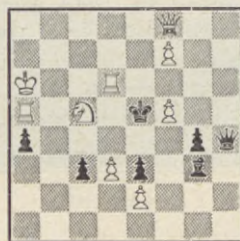
J. Behring.

Vit drar och vinner.

PROBLEM n:r 4.

K. A. L. Kubbel.

Matt i två drag.

Stormästaren Rudolf Spielmann befinns sig för närvarande i Stockholm. Han kommer att stanna här några månader och sysselsätta sig med schackskriftställarskap; möjligen kommer han även att delta i något schackarrangemang. Spielmann räknades under sin glanstid till den absoluta världseliten. Hans största framgång är segern i den stora Semmering-turneringen 1926, före Aljehin, Reti, Rubinstein, Niemzowitsch m. fl. I turneringen i Karlsbad 1929 besegrade Spielmann Capablanca, vilken av alla mästare har ansetts som den svåraste att slå. Partiet återges här med anm. av segraren.

DAMGAMBIT.

Spielmann.	Capablanca.
1. d2—d4	Sg8—f6
2. e2—e4	e7—e6
3. Sbl—c3	d7—d5
4. Lc1—g5	Sb8—d7
5. e2—e3	e7—e6
6. e4×d5	e6×d5
7. Lf1—d3	Lf8—d6
8. Sg1—e2	Sd7—f8

Denna utvecklingsmetod hade också Bogoljubow valt mot mig några ronder tidigare. Den tilltalar mig emellertid ej särskilt. 7. —, Le7 och sedan, före den korta rockaden, h7—h6 synes mig vara bästa försvaret mot det av vit valda Aljehinförsvaret.

9. Dd1—c2	h7—h6
10. Lg5—h4	Dd8—e7
11. a2—a3	Lc8—d7
12. e3—e4	

Därmed kommer vit i fördel, ty de svarta pjäserna stå överksamma och kunna icke fort nog efter spelöppningen utveckla sin kraft.

12. — —	g7—g5
---------	-------

Nästan tvunget, då 12. —, de4; 13. S×e4, g5; 14. S×d6†, D×d6; 15. Lg3 med hänsyn till löparparet vore ännu gynnsammare för vit.

13. Lh4—g3	d5×e4
14. Sc3×e4	Sf6×e4
15. Ld3×e4	Ld6×g3

Capablanca anger detta som ett fel och menar, att han tillräckligt kunnat försvara sig med 15. —, Se6. Jag håller icke detta för uteslutet men föredrar dock vits spel även efter detta drag.

16. h2×g3	De7—d6
-----------	--------

Det skenbart bättre draget 16. —, Le6 strandar på 17. L×e6†. Även lång rockad inger både här och i nästa drag betänkligheter på grund av d4—d5.

17. 0—0—0	Ld7—e6
18. Se2—c3	

Nu finnes på grund av det fruktansvärda genombrottsshotet d4—d5 icke något riktigt försvar, ty 18. —, Ld5 strandar på 19. L×d5 jämte Sc3—b5. På 18. —, Te8 följer först förberedelsesdraget Th1—e1.

18. — —	Dd6—e7
19. Sc3—b5!	

Mycket starkare än 19. d5, c×d5! och svart kommer till lång rockad eller dambyte.

19. — —	De7—d7
---------	--------

Eller 19. —, Db6; 20. Sd6† jämte S×b7! o. s. v.

20. d4—d5!	e6×b5
------------	-------

Tvunget, då dambyte på e8 utgör svarts enda förhoppning.

21. d5×e6	Dd7—e8
22. e6×f7†	Ke8×f7
23. Td1—d6	Dc8×e2†
24. Kc1×c2	

Omedelbar förlust har svart undgått; det följande slutspelet är dock tröstlöst för honom.

24. — —	Ta8—e8
25. Le4×b7	Te8—e2†
26. Ke2—d3	

26. Td2, T×d2; 27. K×d2, Se6 tilltalade mig icke trots merbonden, ty 28. Ld5 strandar nu på Td8.

26. — —	Te2×f2
---------	--------

På 26. —, T×b2 vinner genast 27. Tel. Textdraget i förbindelse med Tf6 utgör enda försvaret.

27. Th1—e1	Tf2—f6
28. Lb7—d5†	Kf7—g6
29. Td6×f6	Kg6×f6
30. Te1—e8	h6—h5

Det hotade g3—g4! Efter 30. —, Sg6; 31. T×h8, S×h8; 32. Kd4 o. s. v. vinner vit lätt.

31. Te8—a8	h5—h4
32. g3×h4	g5×h4
33. Ta8×a7	

I betraktande kom också 33. Le6. Den följande avvecklingen föresvävade mig emellertid redan här. Jag taxerade det efter 37. ab4 uppkommande slutspelet, trots dubbelbonden, som vunnet för mig.

33. — —	Kf6—e5
34. Ld5—c6	h4—h3
35. g2×h3	Th8×h3†
36. Kd3—c2	b5—b4

Återigen tvunget! Efter 36. —, Se6; 37. L×b5!, Sd4†; 38. Kbl, S×b5; 39. Ta5, Tb3; 40. Ka2 o. s. v. vore vits seger tämligen klar. Ännu återstår dock att övervinna en del tekniska svårigheter.

37. a3×b4	Sf8—e6
38. Le6—a4	Se6—f4

Även 38. —, Sd4† hade icke räddat partiet, vilket ingående analyser visade.

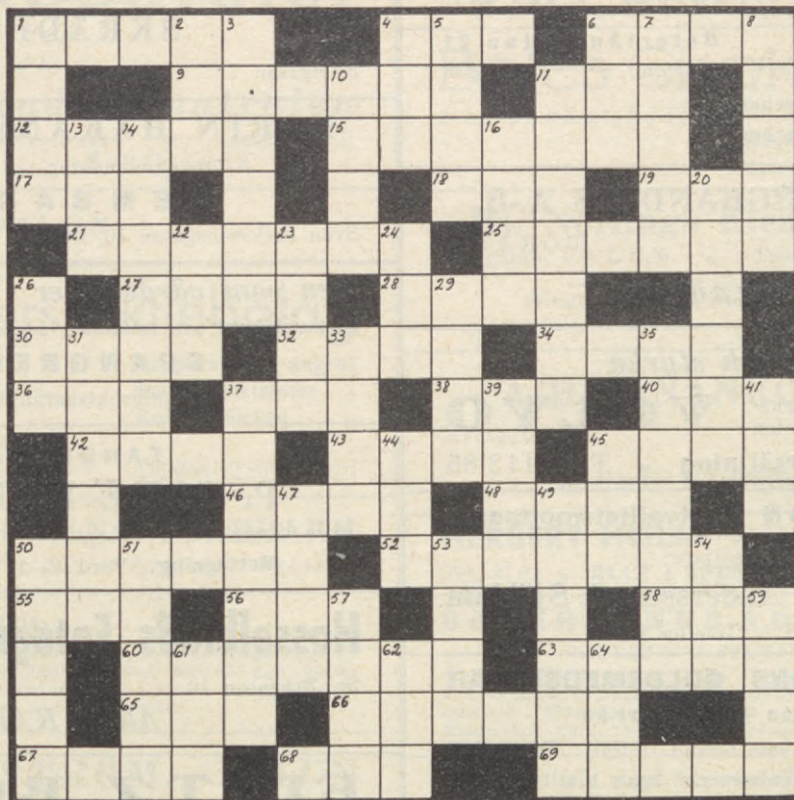
39. Ta7—e7†!	Ke5—d6
40. Te7—d7†	Kd6—e5
41. Le4—c6	Th3—h6
42. b4—b5	Th6—d6
43. Td7—e7†	

Tornbyte vore naturligtvis dåligt.

KORSORD N:r 3

Vågrät.

1. Gå till val.
4. I en vas med kycklingar på.
6. Fås genom division.
9. Tändstickor.
11. Värdepapper.
12. Skiftning.
15. Kan den importera de varan vara.
17. Brödämne.
18. Tidsålder.
19. Utan innehåll.
21. Längst ner.
25. Krampa.
27. Kvinnlig stad.
28. Stat.
30. Ledare i farled.
32. Aktuellt mått.
34. Viloplats.
36. Dam.
37. 1×2.
38. Gång i berg.
40. Undanskynd plats.
42. Smak.
43. I början av brev.
45. För behandling av trä.
46. Schackterm.
48. Träd.
50. Kort tid.
52. Kan båten komma med.
55. Gripverktyg.
56. Ha bråttom.
58. Hör ihop med 16.
60. Musikstycken.
63. Idisslare.
65. Grepp.
66. Bör väl den ärade lösaren vara.
67. Finnes både en liten och en stor.

68. I stället för län.
69. I byxtyg.
2. Av järn.
3. Socken, flod och verk.
4. Beröm.
5. Nekande.
6. Mineral samt pojke i Stockholm.
7. Skydda.
8. Är det bra att ha på hand.
10. Ton och pronomen.
11. Liten sak.
13. Japanskt mynt.

Lodrat.

1. Rundvandring på sjukhus.

14. Någonting för en handelsresande men inte för Fru Fortuna.
16. Skeppare.
20. Anbud.
22. Mått.
23. Bestämmer riktningen.
24. Antaga.
26. Man.
29. Furste.
31. Helig plats.
33. Näringsgren.
35. Inte riktigt säker.
37. Vid fruktträdsodling.
39. Elektrisk anordning.
41. Beskåda.
44. Sparre.
45. Gott.
47. Upphöja.
49. Gör Clark Gable i nästan alla sina filmer.
50. Färmått.
51. Göra nog glasen därifrån.
53. Inte omöjligt alls att bli av starka drycker.
54. 1939-1936.
57. Liten del.
59. Grundämne.
61. Glädjeämne i öknen.
62. Avgör äganderätten.
64. Konung av ynglingarätten.

*

Lösningar till korsord n:r 3 skola vara oss tillhanda *senast före den 30 april*. För den först öppnade rätta lösningen betalas 5 kr. Pristagarens namn offentliggöres i aprilnumret.

Lösning till korsord n:r 1.

Vågrät.

1. Klass.
5. Krasslig.
12. Relä.
13. Ve.
15. Alm.
16. Aln.
17. Ok.
18. Kriterium.
22. Lo.
23. Tredsk.
24. Lokal.
26. Tora.
28. Aves.
31. Ro.
32. Ide.
33. Hö.
35. Ila.
36. Tre.
38. Set.
39. Adela.
41. Pest.
42. Arsenikhalt.
46. Inåt.
47. Obtur.
48. Åbo.
50. Ddd.
51. Ärr.
52. Vi.
53. Gas.

55. As.
56. Smit.
58. Vers.
59. Undan.
62. Sjomän.
65. Co.
66. Lekstugor.
69. Fä.
70. Ire.
72. Rot.
73. Va.
74. Marx.
76. Arkeolog.
77. Merit.

Lodrat.

1. Kroatisk.
2. Lek.
3. Al.
4. Säkra.
6. Rar.
7. Ali.
8. Smul.
9. La.
10. Illa.
11. Gnola.
13. Vid.
14. Etsa.
19. Re.
20. Ekvilibrist.
21. Mortel.
23. Tretandad.
25. Korstågen.
27. Ode.

29. Elakt.
30. SA.
33. Hast.
34. Öde.
37. Et.
40. Enorm.
41. Pari.
43. Rådsal.
44. Huv.
45. Mossväxt.
46. Id.
49. Bar.
51. Äs.
54. Lucia.
57. Tjuv.
58. Värme.
60. Norr.
61. Nero.
63. Öga.
64. Mo.
67. Kol.
68. Sto.
69. Fri.
71. Ek.
75. Ar.

*

Pristagare blevo *Sven Pettersson*, Box 109, *Karlsborg*, som får femman på posten.

43. — —	Td6—e6	49. —, Kb6?	50. Tb7†, Ka5;	51. b4†	Sc6, g2.
44. Te7—e7	Ke5—d6	jämte matt.			6. Sd4!, Kd3 (K×d4.
45. Te7—c8		50. Ke4—c5!	Te2×b2	7. b8D,	g1D.
		51. Ke5—b6	Tb2—e2	8. D×a7† etc.).	7. Sf3 och vinner.

Till slut har vinsten kommit gripbart nära. Bonden b5 hotar helt enkelt att rycka fram.

45. — —	Te6—c2†	52. Td7—d4	Sf4—e6
46. Kc2—c3	Te2—c3†	53. Lc6—b7†	Ke8—b8
47. Kc3—c4!	Te3—e2	54. Td4—c4	Uppgivet.
48. Te8—d8†			

Starkare än 48. b3, Te2†! o. s. v.

48. — —	Kd6—c7
49. Td8—d7†	Ke7—c8

LÖSNINGAR.

- Studie n:r 1: 1. Ke8, Lh2. 2. Sb8, g4. 3. Sa6, Lb8! 4. S×b8, g3. 5.

Springaren uträttar ett storartat arbete! Studie n:r 2: 1. h5, f5. 2. e5!, L×e5. 3. d4!, L×d4 (eller Lf6. 4. Lf4 med hotet Le5). Le3! åtföljd av h6 och vit vinner.

Pristävlingssuppgiften i förra numret hade förmodligen givit lösarna mer huvudbry än avsikten egentligen var. Bonden på e8 skall nämligen rättligen förvandlas till Springare. Därefter bör det gå som en dans att lösa uppgiften — lösningstiden utsträcker till 31 mars 1939.

BORÅS**Borås Elektriska Affär**

Österlånggatan 21
Telefon 938

Försäljer allt inom branschen
Utför allt inom branschen

FRIDÉNS FÄRGHANDELS A.-B.

St. Brogatan 7 BORÅS

Rekommenderas!

Snabbhet, elegans och styrka

äro de utmärkande egenskaperna hos den svenska bilen

VOLVO

Borås Automobilförsäljning - Tel. 113 85

SABA och ORION - Kvalitetsmottagare

Ensamförsäljare:

Radiocentralen - Andersson & Sjöblom

Allégatan 51 - Telefon 148 47

ERIK PETTERSSONS GULDSMEDSAFFÄR

Österlånggatan 5 - Borås

Tel. 133 73 (samma hus som Grand Hotell) Tel. 133 73
Rekommenderas. Välsorterat lager i allt vad till
branschen hör. Reparationer utföras.

DODGE

Person- & Lastbilar

CHRYSLER

5- och 8-sitsiga

Bilfirman A. Gustafsson - Borås

Tel. 111 45 • 145 03

BORÅS EXPORTAFFÄR

Köpare till

JÄRN- och METALLSKROT samt TEXTILAVFALL
Kråkeredsvägen 6 BORÅS Telefon 156 20

AXEL HÖGBERG - RÖRLÄGGERIFIRMA

Utför: **Värme- och Sanitetsanläggningar** av alla slag.
Äng-, Kok- och Tvättanläggningar.

Program och kostnadsförslag på begäran.
Tel. bost. 121 54, förr. Magasinsg. 131 32.

J. A. Johanssons Eftr.

CLAES W. ANDERSSON

Glasmästeri, Glassliperi, & Inramningsaffär

Lilla Brogatan 4 BORÅS Telefon 104 92

Borås Radio-Affär

Sven Erikssonsplatsen 4

Telefon 121 07

BETALD ANNONSPLATS

**ARON JOHANSON
SKRÄDDERI**

Skolgatan 7

Telefon 590

KARIN HÅKANSSON & C:o

rekommenderar sitt välkända

H E M B A G E R I

Sven Erikssonsgatan 16, BORÅS

Telefon 34 02

Den som värdesätter

gott vetebröd och småkakor köper från

SPANGBERGS BAGERI

Engelbrektsgatan 3

Telefon 108 42

TANDLÄKARE**P. GÖTE ERICSTAM**

Lilla Brogatan 26

Telefon 110 40

Mottagning: Vard. 9—1, 5—7, Lörd. 9—2

Hasselblads Fotografiska A.-B.

St. Brogatan 10

BORÅS

Allt i RADIO

FRITZ BOHLIN

Ulricehamnsväg. 28

BORÅS

Telefon 126 61

Egendomsagentur

Vid behov av körning anlita**RUDOLF JOHANSSON - ÅKERI**

Olofsholmsgatan

BORÅS

Telefon 115 06

Stadens största firma i branschen. Punktligt och reellt.

"KAFÉ METROPOL"

HALLBERGSGATAN 5

Rekommenderas!

Telefon 103 81

JOH. PAULSONS EFTR.

Tapet- & Färghandel • Rådhuset

Linoleumfernissor, alla torktider • Tapeter, största sortering • Tvålar, Parfymer, Tekniska artiklar m. m.

AUG. SVENSSONS CHARKUTERIAFFÄR

Norrby Tvärgata 20 - Borås

Tel. 171 10

Rekommenderas!

Tel. 171 10

**Borås
Fabriksnederlag**

*Den svenska handlarkårens
förnämsta inköpskälla*

ESKILSTUNA**Radioapparater**

av välkända märken
demonstreras och försäljas hos

Radio-Centralen

Rådhusstorget Telefon 1 01
Eskilstuna

FALUN**Falu Pappers-Aktiebolag**

Pappersvaror engros
Boktryckerialster •
Kontorsböcker

Beställningar å alla slags
TRYCKSAKER emottagas Telefon 2 20 • 3 84

KOPPARBERGS LÄNS SPARBANK

HUVUDKONTOR I FALUN .. 82 FILIALER I DALARNE

Inlåningsränta 2 1/4 %

Utlåningsränta 2 3/4 %

mot säkerhet av inteckning inom 60 % av det i taxeringsvärdet ingående jordbruksvärdet i jordbruksfastighet, försedd med nödiga åbyggnader, eller 60 % av taxeringsvärdet i annan fastighet i stad, köping eller municipalsamhälle.

C. A. SUNDSTRÖM - FALUN

Partiförsäljare av

Kolonialvaror - Konserver RIKSTELEFONER:

Konfektyrer, Sydfrukter m.m. Kontoret 1018 o. 2135

Nederlag för Jacko Bananer Bost. ankn. 1018 o. 2135

Sedan 75 år

ledande i speceribranschen

KNUT LINDHOLM A/B
FALUN

AKTIEBOLAGET BRÖDERNA RYLANDER

Telefon 5 44 FALUN Telefon 5 44

Utföra Värmeledningar och sanitära anläggningar • Försäljer från lager rör, rördelar, armatur, vattenklosetter o. tvättställ.

E. o. hovrättsnotarie

Bertil Wibergs Advokatbyrå

Åsgatan 52 FALUN Rikst. 11 24

Rättegångar • Inkasseringar
och övriga juridiska uppdrag.

ÖSTANFORS HEMBAGERI

GOTT KAFFEBRÖD - GODA SMÅBRÖD

Rekommenderas!

Telefon 5 63 FALUN Åsgatan 86

AUGUSTA CALLEBERG - FALUN

ASGATAN 25 RIKSTELEFON 718

Stadens största och mest väl sorterade specialaffär i
EAU DE COLOGNE, TVÅLAR, PARFYMER, TOALETARTIKLAR
Stor sortering av Kameror och Fotografiartiklar.

Postgiro 239 09 Förstoringar utföras till billiga priser

Beles Choklad

Den erkänt bästa

Åsgatan, Slaggatan, Falun
Telefon 13 48

Hj. Norlings Elektriska Affär

Slaggatan, FALUN • Telefon 12 62, bostaden 7 44

Utför alla slags Elektriska anläggningar.
Försäljer: Armatur, Lampor och Värmeapparater.
PRIMA VAROR! BILLIGA PRISER!

A/B BANANKOMPANIET

Myntgatan 43 Tel. Falun 2 06, 24 30

Leverantör till Högbo Sanatorium.

HERBERT HOLM - Kristinagatan 32, FALUN

Tel. 21 93 • ALLT I SPECERIER!

SÖDERLUNDS ADVOKATBYRÅ

LANDBERG & SYLWAN • FALUN

Th. Landberg

Th. Sylwan

Jur. kand., e. o. Hovrättsnotarier • Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund • Rikstelefoner: 62, 13 92 o. 14 62 • Kontor: Åsgatan 5, 7
Kontorstid: Vard. 10—4 • Rättegångar o. andra juridiska uppdrag

Ateljé för alla slags fotoarbeten.

Moderna porträtt och förstoringar. Industriell- och reklamfotografering. • Seriefoton. • Framkallning och kopiering m. m.

NISSER FOTO EFTR. - FALUN

Stadshusgränd 6

Telefon 23 05

BETALD ANNONSPLATS

FJUGESTA**Ch. Anderssons Charkuteriaffär**

Telefon 34 FJUGESTA Telefon 34

REKOMMENDERAS!

— Leverantör till Garphytte Sanatorium —

KJELL'S - Fjugesta - Tel. 74

BOK, PAPPERS- & KLÄDESHANDEL

Avd. för tekn. artiklar. Radio, foto.
Frukt, Choklad, Konfektyrer.
Detalj- och partiförsäljning.

GÄVLE**Möbler,**

såväl finare som enklare, i olika träslag och stilar bäst och billigast från
MÖBELLAGRET

Tel. 6 82

St. Esplanadgatan 13 • GÄVLE

Vårnyheter

inkomma dagligen

SKOTJÄNST A.-B.

Drottninggatan 37 Telefon 42 66

Organisera köpkraften
Förbilliga levnadsom-
kostnaderna

Köp i
Konsum Oden

Cederbergs KAPPAFFÄR
DROTTNINGGATAN 33
GÄVLE

Telefon 26 12

A.-B. BÖNABUSSARNA

G Ä V L E Telefon 16 47

Bussar uthyras för längre och
kortare turer till humana priser

MONARK Cyklar

Det lönar sig att göra inköp hos

FIRMA VELOCIPED & SPORT

Brynäsgratan 10, Gävle Telefon 8 37
Filial i NYVALL

Wadmans Bryggeri

Aktiebolag
G Ä V L E

Specialitet: Tel.: 46 & 46 46
PILSNER Rekommenderas

Nu inkommit

NYHETER FÖR VÅREN

A.-B. WESSLÉNS KAPPAFFÄR

Norra Slottsgatan 5

H. STRÖMS Speceri- & Mjölkkaffär

S. Kopparslagareg. 20 - Gävle
REKOMMENDERAS!

NORELIUS & THORSSELL - Aktiebolag

Drottninggatan 6 • Telefon 159, 254 • G Ä V L E

Moderna Armbands-Ur

till betydligt reducerade priser. Av vilka vi särskilt vill framhålla **Alpina-Gruen-Gilde-**fabrikernas förstklassiga och vackra tillverkningar, för vilka vi utan tvekan kan lämna Eder den bästa garanti.

A. BLADIN

Ur- och Glasögonspecialist.
Etabl. 1850. Drottningg. 18
G Ä V L E.

Gynna privat företagsamhet!

BILFRAKTFÖRENINGEN

U. P. A.

Telefon
53 73

Ombesörjer varutransporter
till humana priser!

GEVALIA BAREN

— F. d. Automaten —

God, billig mat • Pilsnerservering • Barrätter
Adr. **N. Köpmangatan n:r 12**

SJÖMANSKYRKANS CAFÉ

G Ä V L E - REKOMMENDERAS

Tobaksvaror • Konfektyrer m. m. Telefon 3 04

Sandbergs HERR -ekiperung
-kläder

DROTTNINGGATAN 32 Telefon 326

S. HEMSTRÖMS SPECERIAFFÄR

Telefon 26 95 Strömsbro Telefon 26 95

REKOMMENDERAS!

C. NORDSTRÖMS Begravningsbyrå

Emottager beställningar å allt, som tillhör branschen (även vid eldbegängelse). Alla sorters KISTOR och SVEPNINGAR alltid på lager. OBS! Fri transport. Skickliga sveperskor. Telefon 536 Gefle.

ERNST G. WAHLSTRÖM - Mejerifirma

Etablerad 1907 • 5 Smedjegatan 5

Tel.: Kontoret 3390, 790; d:o med ankn. 799 - Postgiro 29980.
Prima mejeriprodukter i parti och minut.

Man kan vara tveksam om mycket, men inte om att

TEMPERANCE

har den bästa och billigaste maten.
Lunch- och middagsrätter från 50 öre.
Pilsner serveras till spisande gäster.

ELLO -havregryn är närande och hälsosamt.
-lyx-kaffe är drygt och njutbart.

Använd därför **ELLO**

A.-B. LARS O. WALLDIE - G Ä V L E

GÄVLE

Kappor och Klädningar

Största sortering

Gävle Kappmagasin

Fråga alltid efter

HELSANS

Vichyvatten - Sodavatten - Sockerdricka
Telefon 329 - GÄVLE

Kontrollant: Professorn Med. D:r Greve Carl Th. Mörner

TAPETER

nytt, synnerligen välsorterat lager
hemkommet. BEGAR PROVER i

HOLMS FÄRGHANDEL, Rådhusorget

Telefon 34 75

Önskar Ni äta gott och billigt, gå då till

RÅDHUSBUFFÉN

Kupongsystem — Månadsabonnemang

Pilsner till matgäster.

Eleganta Nyheter i Kapp- och Klänningstyger, Strumpor, Handskar, Vantar, Underkläder och Korsetter hos

JACOB BELLANDER

Nygatan 41 - S. Kungsgatan 2 - Brynäs gat. 17
Försäljningslokaler i FALUN och ÖREBRO.

VI INRAMA ALLT - ELEGANT - BILLIGT

Gävle Glasmästeri A.-B.

N. Centralgatan 8 - Gävle
Telefon 27 81 och 30 82

PIATNIK:S SPELKORT

Eleganta — Hållbara

Thebe Special Tobaksblandning för finsmakare.

KNUT JOHANSSONS EFTR. - Drottningg. 14
(intill Roxy) Tobaksh. Tel. 7 58

RESTAURANT GODTHEM

REKOMMENDERAS!

God och vällagad mat - Klubbrum - Pilsnerrättigheter
Norra Köpmangatan n:r 15 Telefon 56 24

ESKILSTUNASMIDEN

Fiskredskap - Jaktgevär - Ammunition - Krut och Dynamit, stor sortering och förmånliga priser.

ESKILSTUNABODEN

Ragnar Andersson Telefoner 75, 36 46, 26 75

Lär Eder köra bil hos

A. JANSSONS BILSKOLA

Vägskrivargatan 7, Gävle - Tel. bost. 24 62, verkst. 54 33.

Bilar till uthyrning längre och kortare tid.

Trevliga SKOR

från

Gösta Andénus

Dalapalatset

Gävle

ATENAS PRESENTKORT

är den bästa gåvan!

Kaffekvarns

ELVA-KAFFE

Kronor 1.60 pr 1/2 kg.

Ring 7 40

Dagligen nyrostat

BETALD ANNONSPLATS

Senaste Modenytt

hos

MYHRAS-MEETHS

Tel. 3 44

Nygatan 28

Tel. 51 44

A.-B. FÖRENADE PIANO- & ORGELFABRIKER

PIANOUTSTÄLLNING
OCH MUSIKHANDEL

N. Rådmansgatan 12

Tel. 26 70

Tel. 26 70

HOTELL RITZ - N. Kungsgatan 3

Mitt emot Rådhuset - Telefon 25 46
MODERNT - BEKVÄMT - BILLIGT

KARLSTAD

Hadar W. Nordh

Förnämsta specialaffär för
Moderna Herrkläder

JÄRNVÄGSGATAN 11
Karlstad Tel. 598

Stort urval - Låga priser
Alltid nyheter

polyfoto-SALONGEN

Herrgårdsgatan 16 **KARLSTAD** Telefon 33 13

Hos oss får Ni 48 olika bilder för 2:50. — Förstoringar fr. 2:50. — Fotografering i landsorten till billiga priser. — Anlita oss vid fester och andra högtidligheter.

polyfoto är den nya och moderna fotograferingen som giver Eder det naturliga och levande fotografiet.

KATRINEHOLM

BETALD ANNONSPLATS

KATRINEHOLM*Bo och ät bra och billigt på*

AGRELLS PENSIONAT KRÄMBOHLS PENSIONAT
 Storg. 27 - Katrineholm Tel.: Katrineholm 47 B
 Telefon 133

Abbonenter mottagas.

Salong IRMARY

(IRMA LIDÉN - MARY RUDSTRÖM)

Tel. 928 Köpmangatan 4 - Katrineholm Tel. 928

REKOMMENDERAS!**Bergqvists Bleck- & Plåtslageri**

Fredsgatan 1 - Katrineholm - Tel. 412, bostaden 1126

Alla slags Bleck- och Plåtslageriarbeten.
 Arbeten i rostfri plåt.

LAGER AV ASK- OCH SOPTUNNOR

STADSHOTELLET**KATRINEHOLM***Rekommenderas!*

Telefon 295 - 305
 Växel

Säg det med blommor

genom

A. Karlssons Handelsträdgård

Katrineholm - Telefon 65

Årstidens blommor och krukväxter. **Kransbinderi.****"MODELLEN"**

Fredsg. 9 KATRINEHOLM Tel. 1092

Gedigna och välsydda KAPPOR
 från konfektionsfabriker och egen
 ateljé. Renoveringar utföras även.

Konsum

Katrineholm

*håller konkurrensen levande***KVARNSVEDEN****KVARNSVEDENS BRUKSHANDEL***Rekommenderas!***C. J. KÄMPE - Velociped- & Järnaffär**

Telefon 8 Kvarnsveden

LATORPS BRUK**A. Wilhelm Johansson**

ALLT I SPECERIER

Telefon Latorp 28

LEVERANTÖR TILL GARPHYTTE SANATORIUM**SUNDBYBERG****SONESON & RYDELLS BOKTRYCKERI**

Sturegatan 17

SUNDBYBERG**TROLLHÄTTAN****K. OLSSONS MJÖLKAFFÄR**

GARVAREGATAN 6

REKOMMENDERAS!

Matvaror - Smör - Bröd

Telefon 798

Telefon 798

CITY KEMISKA

Press - Tvätt - Färgning

Magasinsgatan 1

Telefon 1057

Trollhättans Egendomsagentur

Inneh.: CARL LUNDELL

Kungsg. 18 (Post- & Telegrafhuset) Tel. 172, ankn. bost.

Medlem av Svenska Egendomsmäklareföreningen.
 Förmedlar köp, byte och försäljning av Lantegen-
 domar, Stadsfastigheter, Kvarnar, Mejerier, Skogar.
 Arrende- och affärsöverlåtelser samt Auktioner.
 Platsens äldsta och mest anlitade affär i sin bransch.

TUREBERG**I Turebergs centrum**

ligger

F:a LUDV. JANSSON

med avd. för

Kött- & Charkuterivaror**Specerier & Delikatesser****Manufaktur & Skodon - Järn & Bosättning**

Telefon: Namnanrop

UPPSALA*Läs och annonsera i***UPSALA NYA TIDNING****BLOMMOR**

dagligen friska och hållbara, från egen odling — KRANSAR,
 BUKETTER samt allt vad till en först-
 klassig blomsterbindning hör.

Högaktningsfullt

SVENSONS BLOMSTERHANDEL

Skolgatan 33

UPPSALA

Tel. 952, 2519

UPPSALA**EVE**

margarinet till allt

drygt
billigt
närlingsrikt
i kooperativa butiker**Henning Ericzons Färghandel**

Vaksalagatan 20 - Uppsala

— ALLT INOM BRANSCHEN! —

UTTRAN**KONDITORI RÖDA STUGAN**

UTTRAN

Skickningar till sjukhusen. Dagligen
färska konditorivaror från Stockholm.
TARTBESTÄLLNINGAR. Telefon TUMBA 280.**VÄSBY**

LÅT SMAKEN HA ORDET

VÄSBY-BLANDNING PÅ BORDET

FIRMA RICK. ERIKSSON

Tel.: 1 och 17. VÄSBY Filialen: 109.

VÄSTERÅS

ALLT I 1:STA KLASS

SPECERIER och
KONSERVER**Sigfrid Holm A.-B.**

Tel. 68 - 698

Västerås

Tel. 68 - 698

ÖSTERSUND**ULLGARN**för stickning och virkning
i stor sortering hos**DAHLMANS - Storgatan 21****ÖREBRO****Nya Glasmästeriet**

Karlslundsgatan 18 - Örebro

Telefon 167 80

Utför alla slag av glasinsättningar och inramningar.
INFORDRA OFFERT!**Frimurarelogens RESTAURANT**

ÖREBRO

Förstklassigt kök

Dagligen middags- och aftonkonsert

Vördsamt CARL E. CARLSSON

BO CENTRALT — FÖRSTKLASSIGT och BILLIGT

på

STATT HOTELL

vid Centralstationen - Örebro

Moderna, trevliga rum med varmt och
kallt vatten. Tel. växel: 181 45, 181 46**Franska Parfymmagasinet**

Adr.: Stora Hotellet

Telefon 109 23

ÖREBRO

Platsens mest väl sorterade affär i parfymer
och toilettartiklar**Lindgrens Eftr. - Affärsbyrå**

VASASTRAND 7 - ÖREBRO

Telefon 113 93

Förmedlar köp och försäljning av:
Stads- och Lantegendomar, Hotell, Villor, Affärer m. m.
Verkställer utredningar och förmedlar ackords-
uppgörelse. Även fastighetsförvaltning.Beställningssydda **HERRKLÄDER** till konfektionspriser**Måttbeställningsskrädderiet
VIKING**

Karlslundsvägen 7 Telefon 128 01 ÖREBRO

Provning - Stor sortering i tyger

**C. R. HOLMS SÖNER
PLÅTSLAGERI - ÖREBRO**

Skebäcksvägen 8

Rekommenderas

vid behov av allt vad till yrket hörer
Telefon: 125 20 — Bostaden: 147 98**K. A. KARLSSONS REPSLAGERI**

Telefon 100 40

ÖREBRO

Telefon 100 40

Tillverkar allt vad till repslageriyrket hör
samt alla slag av fiskredskap.

SMÖRKRANSEN

Änggatan 26 - Telefon 148 01
ÖREBRO

UTMÄRKT GOTT BRÖD TILLVERKAT AV
FÖRNÄMSTA INGREDIENSER

Örebro Lump- & Skrotaffär

MAGASIN OCH KONTOR
Triangeln ÖREBRO Tel. 130 43

Köper och säljer i parti och minut:
Järn- och Metallsrot samt Lump av alla slag.
Tomglas m. m.

VID BESÖK I ÖREBRO

rekommenderas

FENIX - FREDEN
TERRASSRESTAURANTEN

BERGSLAGENS ALLM. RESTAURANTAKTIEBOLAG

Köp Edert KAFFE - THE - CACAO
från

FORTUNA KAFFE AFFÄR

HERTIG KARLS ALLE 25
Örebro Tel. 136 18

Stil, kvalité och god passform

utmärker **KAPPAN** Ni köper hos oss.
Därtill är priset det lägsta möjliga.

Sandbergs A.-B.

Olaigatan 13 Telefon 184 74
JÄRNTORGET - ÖREBRO

Bröderna Johansson

REKLAMFABRIK

Köpmangatan 49 Telefon 169 44

Alla slags skyltar

Allt vad som behöves för Skomakeriet
erhålles fördelaktigast från

Skomateriallagret & Nåtlingsaffären

MONOPOL

Tel. 117 83 - ÖREBRO - Tel. 117 83

Örebro Karosserifabrik

W. ENGLESSON & CO.

ÖREBRO

G. Petterssons Metallgjuteri

östra Triangeln - Örebro
Telefon 132 33

Utför gjutningar av alla slag i Lager, Brons, Röd gods,
Mässing, Aluminium. Ett förstklassigt, tätt och prima
gods garanteras. Snabb leverans. Lägsta möjliga priser.

Hallgren & Karlsson

Charkuterifabrik

ÖREBRO

NYA BRYGGERIET KRONANS

MALTIDSDRICKA - WICHYVATTEN

LÄSKEDRYCKER

äro allmänt omtyckta

Telefon 101 85

Telefon 101 85

Örebro Snickeri- & Trävaru A.-B.

Slottsgatan 16

Örebro

Jordhammars

FÄRG-, TAPET-, TVÅL-, PARFYM-,
TOALETT- OCH SJUKVÅRDSAFFÄR

Telefon 155 70

ÖREBRO

Telefon 178 28

Järntorgsgatan 1

ÖREBRO JÄRNINDUSTRI

(DAVID MARCÖR)

Telefon 169 30 - ÖREBRO - N:a Sofiagat. 13

Konstruktioner, Smiden, Svetsningar

Kostnadsförslag på begäran

GODSFÖRMEDLINGEN

S. LARSSON & C:o

Telefon 108 77

Örebro

Telefon 110 26

TRANSPORTER ALLA SLAG

Eric Sjöqvist, Fotografiatelié

Drottning. 11

ÖREBRO

Telefon 111 01

ÖREBRO

Örebro
Kol- & Koksaktiebolag

Rekommenderas!

MATTLAGRET

OLAIGATAN 7 - ÖREBRO

Såväl mjuka mattor som korkmattor i stor sortering till platsens lägsta priser

Hallbergs Bosättnings-Aktiebolag

FREDSGATAN 11-13 - ÖREBRO
Telefoner 133 96, 167 96 (linjev.)

Försäljer i parti och minut:

Glas - Nysilver - Aluminium - Porcelain - Tenn
Rostfritt stål - Konstsaker - Keramik
Restaurantartiklar.

Rörbolaget

Bröderna Löow

Kontor: Drottninggatan 70 — ÖREBRO
Telefon 5910 — Bostad telefon 2165

Utföra: Värmeledningar alla system (specialitet). Vatten- och avloppsledningar. Varmvattenberednings- och sanitära anläggningar. Tillsyn, reparationer, svetsningar m. m.
Förslag och anbud på begäran.

Otto Müller

Strömersg. 4 A - Örebro - Tel. 163 30

REKOMMENDERAS!

Gullbergs Livsmedel

Örebro

Engelbrektsgatan 16 Telefon 20 49

Norra Färghandeln

Storgatan 39 - Örebro

Telefon 142 22, 142 26

— REKOMMENDERAS! —

Kolonialvaror

en gros

KAFFEROSTERI

Örebro Import- & Kolonialvaru A.-B.

J. JANSOON
Kött-, Fläsk- & Charkuteriaffär

KONTOR och FABRIK. Telefon 10 622

Försäljningslokaler:

Slottsgatan 26, Örebro. Tel. 622. - Saluhallen. Tel. 784.

REKOMMENDERAS!

Specialité: Hotell- & Restaurantleverantör

H. NILSSON

BYGGMÄSTARE

Tel. 133 31 Ekersgatan 32 Tel. 133 31

INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!

Sam Jansons Eftr.

(Kungl. Hovleverantör) Kungsgatan 1, Örebro
Stadens största och modernaste

SPECERIAFFÄR

Stor sortering i Specerier, Konserver, Kaffe, Fruktar.

Telefoner: Linjev. 117 58, 137 58, 147 58.

Filial: Hovstavägen 4. Tel. 144 81.

Ingeniörsfirma Rolf Källström

Installerar

Reparerar

Konstruerar

Värmelednings-, Ventilations- och
Sanitetsanläggningar

Telefon 122 48

ÖREBRO

Telefon 122 84

Jahr's Mekaniska Verkstad

Frykstensgatan 2-6 - Örebro

Telefon 130 77

— PRECISIONSVÉRKSTAD FÖR FINMEKANIK —

K. E. Zanders Charkuteriaffär

REKOMMENDERAS

TELEFONER. Fabrik:	Ekersgatan 20	874
Bostad:	{ Sven Zander	ankn. 874
	{ K. E. Zander	3593
Affärer:	{ Norrgatan 17	511
	{ Ekersgatan 20	4156
	{ Engelbrektsgatan 46	3912

ÖREBRO

PALATS PENSIONATET

Olaigatan 19 - Central-Palatset

Telefon 1982. Örebro.

Beläget i centrum av staden, Varmt o. kallt vatten på rummen.
HUMANA PRISER.

ALGOT ANDERSSON

VATTENLEDNINGSENTREPRENÖR

Mäster Larsg. 10 ÖREBRO Telefon 113 82

Utför Värmeanläggningar, Badrums- och WC-inredningar
m. m. i branschen. Gediget arbete. Humana priser.

Brev från Uttran

(Forts. från sid. 23)

Alla flickor som fanns i närheten försökte de fånga med sina lasson; hur det gick vet jag inte.

Så vidtog prisutdelning. Bland damerna var det fru Johansson som, utklädd till negress, fick första pris. Bland herrarna var konkurrensen hård, men det blev "tyrolaren" Elis Johansson som fick första pris.

Det var en utmärkt fest som sent kommer att glömmas. Jag tror att de flesta i drömmarnas värld ännu en gång fick uppleva hur det kändes att för en dag få komma från det vardagliga, att känna något av ett pulserande, intensivt och innehållsrikt liv.

✱

Den andra tävlingen i allmänbildning som gick av stapeln här, blev samma framgång som den första. Hågghammar börjar tydligt få en viss rutin att utforma frågor och leda tävlingar.

Tävlingen började med att de olika lagledarna höll ett litet inledningsanförande. Tösen från avd. 1, gjorde sin sak ypperligt, det var inte roligt att vid detta tillfälle vara manlig patient. Efter att de olika lagledarna serverat varandra artig-hetsfraser, var tävlingen redo att börja.

Femmans fruktansvärda lag stod inte heller denna gång att hejda. Detta hemförde segern, men denna gång dock hotade av fyrans gossar, som gjorde en god insats. 2:ans gubbar ställdes denna gång utan all chans, det var endast genom en extrafråga, som dessa kunde klå flickorna på avd. 3, vilka denna gång gjorde sin sak bra. Ettans flickor fick denna gång finna sig i att bli jumbo. Men flickor, trösta Er med att någon måste bli sist!

Tävlingar av detta slag äro roande och givande, så det vore skada att sluta med dessa. Tag nya tag fyrans pojkar och försök att nästa gång förpassa femmans gubbar till andra plats....

B. H.

ÖREBRO

Hushållsskolan Margareta

Klostergatan 11 - ÖREBRO - Tel. 118 70, 117 50

1:a kl. Matsalar

Festvåning och Matvaruaffär

Elever mottagas

**KAPPOR och
KLÄNNINGAR**
till fabrikspriser

Norrköpings Kappfabrik

Telefon 150 47 - ÖREBRO
DROTTNINGGATAN 25, 1 tr.

Stora Hotellet

ÖREBRO

Telefoner Namnanrop

Smakfullt bundna

Kransar - Buketter - Kistdekorationer

Årstidens Snittblommor och Krukväxter

BELLIS Blomsterhandel

(Innehavare BROR LARSON)

Engelbrektsg. 20 ÖREBRO Tel. 100 10

— Medlem av Blomsterförmedlingen —

KRONMÄRKTA ÄGG

Ägg Ni kan lita på

Örebro Läns Äggcentral

förening u. p. a.

ÖREBRO

Telefon 169 49

Resande som besöka Örebro

tag in å Hotel Continental!

Ett 50-tal resanderum med alla bekvämligheter.

Fullständiga rättigheter.

Dagligen musik.

Telefon: NAMNANROP

Lucullus Matvaruaffär

Kungsgatan 7 ÖREBRO Telefon 175 12

Specialité: Färdiglagad mat

TELEFONBESTÄLLNINGAR HEMSKICKAS

Inneh. TEA SVAHN

Bäckmans Kol och Ved

Sture Bäckman, Åkersberg Bygårdet

Telefon 133 05

Telefon 117 16

är nu efter fullbordad nybyggnad i tillfälle erbjuda ärade kunder en snabb leverans av KOL och KOKS i alla förekommande krossningar av högsta kvalitet samt torr prima och sekunda ved till marknadens lägsta priser.

BETALD ANNONSPLOTS

Byggmästare Carl Lindén

Olaigatan 43

ÖREBRO

Telefon 145 21

NYBYGGNADER OCH REPARATIONER

Kostnadsförslag på begäran

Köp alltid Edert bröd från

Bästa Bageriet

SVEDENBORGSGATAN 5 A
Telefon 41 52 11

Bertil Hörling

Kött- & Charkuteriaffär

Torstensongatan 6 - Stockholm - Tel. Växel 43 74 73

Som alltid tillhandahåller förstklassiga
kött- & charkuterivaror

**Express
Superchromfilm**
28°

tillförsäkrar Eder under
alla väderleksförhållanden
BÄSTA RESULTAT

Våra konstnärliga brevkort

finnas i varje bok- och pappershandel.
Beakta vid Edra inköp, att de å adress-
sidan äro försedda med firmabeteckningen

Förlag Nordisk Konst - Stockholm

När Ni behöver

KOL - KOKS - ANTRACIT och VED

Ring CARL PETERSON & C:o

Telefoner 33 08 46, 30 14 30.

Vackra Enrumsmöbler i ek och björk

Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängkläder, Gardiner,
Armatyr m. m.

CONRAD ÅHLBERG

7 Bryggaregatan — Tel. 23 04 75

BILLIGA PRISER

KREDIT ORDNAS

Vingåkersgubbens Tjärkräm

Säljes i apotek, kemikalte- och andra affärer. Mångårigt,
beprövat medel mot spruckna händer, kylskador etc. och
utmärkt för hudens vård i övrigt.

Pris per burk 2: 10, per tub 1: —. Rekvisitera å giro nr 57978.

LEOPARDENS DRÖGHANDEL A.-B.

Sveavägen 88 - Stockholm

Tvätt-, Köks- och Steriliseringsanläggningar

VÄRMELEDNINGS-A.-B. CALOR
STOCKHOLM 12

Fjäderfabriken SPIROS A.-B.

Arbetaregatan 33 A - Stockholm

Telefoner 53 05 94 - 53 11 30

Brevpapper och Toilettartiklar

i parti

FIRMA EMIL BLOMQVIST

Bredgränd 2

Stockholm

Maria Häggglunds

Köttextrakt — Soya

Gammal välkänd skånsk tillverkning
— Utan kryddor. —

Användes i Fackskolan för Huslig Ekonomi, Uppsala samt av
framstående matlagningsexperten och hushållsskolor i landet.
Koncentrerad. Dryg. Billig. HÅLLBAR. God och kraftig
soya är hjälp i varje hushåll.
Säljes över hela landet.

TEGNÉR

NYA, MODERNA LOKALER

Tegnérgatan 1 - Stockholm

(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)

Tel. 11 70 00 - 11 70 01

För Möbleringen

Glöm ej att adressen är

ANDRÉN & JANSSON

Mosebacketorg 16—18

EN HEDERSGÅVA från

Aug. Ljungqvist Urmakeri

ÄR ALLTID VALKOMMEN

Beridarebangatan 23 a • Telefoner 11 16 48 och 21 16 49

Tryckeri A.-B. Federativ

KLARA VÄSTRA KYRKO GATA 17

Telefoner: Faktorskontoret 10 98 12

Kassakontoret 11 35 14

BETALD ANNONSPLOTS

Stockholms Stads Sparbank

Grundad 1821

Adr.: Fredsgatan 9 - Stockholm
Tel. Namnanrop

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — "det finns hos Pub" än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser, som äro överkomliga för var och en.

Paul U. Bergströms A.-B. Stockholm

Welin & Persson

BYGGNADSFIRMA

Vasagatan 48, 4 tr. Tel. 20 97 37

NYBYGGNADER
OMBYGGNADER
REPARATIONER

General Motors vagnar

äro var och en i sin prisklass de modernaste och mest fulländade och ge det högsta realvärdet för pengarna. Inom denna grupp skall Ni göra Edert val av bil:

OPEL
CHEVROLET
PONTIAC
OLDSMOBILE
BUICK
LA SALLE
CADILLAC
VAUXHALL

General Motors Nordiska A.-B.
STOCKHOLM

Intet hem förskonas

I längden från sjukdomsfall som nödvändiggöra sängliggande under längre eller kortare tid. Det kan gälla lungsjukdom, svår förkyning med feber, svårartad reumatism, förskrivet sängläge vid vissa äggvitesjukdomar, det kan gälla barnsäng, det kan gälla värden av orkeslösa äldre. Både med hänsyn till den sjukes och hans värdares bekvämlighet och till hygienens fordringar bör man äga tillgång till ändamålsenliga tillbehör. Hos Nils Adamsson finner Ni en rikhaltig sortering av spottflaskor och spottkoppar, stickbäcken, klosetter, gummiduk för bäddunderlägg, liggdynor, ispungar, värmepåsar, ryggstöd, läsbord och sängbord, över huvud taget allt som kan bereda den sjuke lättnad och trevnad och hans värda ett förenklat arbete. Begär vår stora katalog med 100-tals illustrationer, vilken sändes kostnadsfritt mot insändande av 45 öre i frimärken till porto.

NILS ADAMSSONS SJUKVÅRDSAFFÄR

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

OHLSSONS

TEKNISKA FABRIK,
STOCKHOLM

TEL. 25 68 81, 25 68 82

TJÄRA